

Новине српске

МОСТТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 82 | Година 21 | Октобар 2025

**20. ДАНИ СРПСКЕ
КУЛТУРЕ
22. РАЗИГРАНА
СРЦА**

Берићетна јесен

Поштовани читаоци Новина српских Мостови,

Пред вама је нови број нашег и вашег часописа у којем на повећаном броју страница доносимо низ информација о дјеловању и активности наших друштава, друштава која су чланови Савеза српских друштава Словеније.

У овом броју Мостова немамо текстова о дјеловању Савеза српских друштава Словеније, што не значи да није било активног дјеловања, било је тога јако много, али о томе шта је урађено бићете информисани у следећем броју, а ради се о великим догађајима.

Друштва су била, као што рекох, веома агилна, а то је већ постало уобичајено да се у јесенским данима одржава највише разноврсних, квалитетних и лијепих догађаја, па је тако и ова јесен била берићетна.

У Новој Горици у организацији Српског културног друштва „Слога” одржана је традиционална фолклорна манифестација под познатим називом „Разиграна срца”, која је окупила друштва, односно фолклорне групе из Италије, Словеније и Хрватске.

Културно друштво „Брдо” из Крања организовало је и извело, ове године двадесете, јубиларне, Дане српске културе у Крању. У четири дана чланови друштва, гости и други посјетиоци имали су прилику да виде четири различита догађаја: Промоција филма 30 година друштва, Књижевну трибину, концерт традиционалног српског пјевања „Пјесма рода мог”, концерт народних игара „Разиграна младост”.

Неколико српских друштава основана су прије тридесетак година, међу њима је и Културно просвјетно-хуманитарно и спортско друштво „Вук Караџић” из Радовљице, које је ове године свечано прославило своју тридесетогодишњицу.

Нека друштва су искористила могућност, као и позиве, да учествују на међународним фолклорним фестивалима, тако је Културно умјетничко друштво „Младост” из Љубљане учествовало на Међународном фестивалу фолклора у Дидиму у Турској, а Српско културно друштво „Петар Кочић” из Крањ на фестивалу у Шпанији, ветерани из Српског културно просвјетног друштва „Свети Сава” из Крања и Српског културно умјетничког друштва „Видовдан” из Љубљане учествовали су на фестивалу фолклора ветерана у Требињу, односно Нишу.

Чланови Културно умјетничког друштва „Свети Никола” из Марибора организовали су гостовање и наступ Тихомира Станића, који је извео монодраму „Мост који нас спаја”, а која говори о великом српском писцу Иви Андрићу.

У овом броју, као што је то обичај, доносимо и друге чланке о књижевности, духовности, занимљивостима, као и забавну страну, тако да ће свако од вас наћи нешто интересантно за себе.

Срдачан поздрав.

Душан Јовановић

Душан Јовановић	
Разиграна срца.....	4
Душан Јовановић	
Дани српске културе у Крању.....	12
Др Златко Јурић	
Писац голубијег срца.....	22
Проф. др Душко Певуља	
Баја, куда ћеш?.....	24
Драгана Латиновић Керкез	
Мост који нас спаја.....	26
Драгиша Лазовић	
Смотра ансамбала ветерана.....	28
Драгиша Лазовић	
Матија Бећковић - Вера Павладољска...	30
Сандра Јевтић и Мирослав Мартић	
Тридесет година Вука.....	34
Слађана Звиздало	
Играћемо шта нам срце зна.....	38
Данијел Серчић	
Чаробно коло.....	40
Бојан Антонић	
Фестивал фолклора Дидим 2025.....	42
Снежана Максимовић	
Путешествије по Шпанији.....	46

Насловна страна: 27. Европска смотре српског фолклора дијаспоре, Бања Лука. Аутор Душан Јовановић

Издавач
Савез српских друштава Словеније

За издавача
Милан Гламочанин

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баћовић

Молимо, да сви дописници шаљу
своје текстове и фотографије по
електронској пошти:
mostovi.ssds@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o., Medvode

Изази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Часопис уписан у регистар јавних
гласила у Министарству за културу
Републике Словеније под бројем 785

Разиграна срца

Српско културно друштво „Слога“ по двадесет и други пут организовало и извело фолклорни догађај „Разиграна срца“

Овај, за друштво централни догађај већ двадесет и двије године, био је 11. октобра 2025. у Дому културе Нова Горица, пред више од 350 гледалаца и великог броја гостију из локалних институција и друштава.

На почетку програма Драгана Кузмановић је рецитовала дијелове из „Завештања Стефана Немање“ а мјешовита пјевачка група СКД „Слога“ Нова Горица, састављена од фолклораша различитог узраста, отпјевала је уводну пјесму у овај догађај. Музичка пратња Сениша Машић, Ђорђе Јерковић и Дарко Цекић.

Након тога присутнима се обратила Нина Максић, водитељка програма следећим ријечима:

„Драги чланови, пријатељи, драги љубитељи фолклорне уметности и уважени гости, Добродошли на 22. манифестацију „Разиграна срца“ коју организује Српско културно друштво Слога, Нова Горица. Ја сам Нина и вечерас ћу вас провести кроз наше

фолклорно путовање, које ће бити права посланица и за очи и за уши. Можда, пре свега, желела бих да напоменем да карта за вечерашњи концерт важи и за дружење у просторијама Спортског центра у Шемпетеру, које ће се одржати након нашег наступа. Пре свега, желела бих да вас поздравим, драга наша публика, што сте увек овде са нама у великом броју. Врло топао поздрав и нашим гостима: - Топао поздрав заменику градоначелника општине Нова Горица, господину Марку Трибушону, - Поздрав председнику Савеза културних друштава Нове Горице, господину Мирану Рустји - Поздрав Ксенији Брумат, председници Савета месне заједнице Солкан - Поздрав првом саветнику Амбасаде Републике Србије у Љубљани, господину Александру Гаталици, - Поздрав нашем свештенику, јереју Мирославу Ђирковићу, - Поздрав председнику Савеза српских друштава Словеније, господину Милану Гламочанину - Такође поздрављамо нашег дугогодишњег пријатеља Љубишу Удовичића, који је дошао из Чајевца да нас подржи. - Такође

Драгана Кузмановић

Публика и јосици

поздрављам уредника листа Мостови и секретара Савеза српских друштава, господина Душана Јовановића, и упућујем му велике похвале што увек прави безброј фотографија на нашим адаптацијама. - и наравно, желео бих да поздравим и све представнике културних друштава и фолклорних група. Организацију и реализацију вечерашњег догађаја финансијски су подржали: Министарство спољних послова Србије – Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, Јавни фонд Републике Словеније за културне активности – Регионална испостава Нова Горица, Општина Шемпетер-Вртојба, Савез културних друштава Нова Горица, Министарство културе Републике Словеније, и као и увек, сви наши спонзори, које можете видети на екрану иза мене. У име Српског културног друштва „Слога” и свих присутних, желим да им се искрено захвалим на свој подршци.”

Затим је на бину позвала јереја Мирослава Ђирковића који се у својој бесједи захвалио СКД „Слога” Нова Горица да већ тридесет година ради на очувању српске традиције, културе, језика и вјере на подручју Нове Горице и околине.

Водитељка Нина Максић је позвала Александра Гаталицу, савјетника у Амбасади Републике Србије у Љубљани, који се гостима, публици и извођачима обратио на сљедећи начин:

„Добро вече, драги сународници, драги пријатељи и поштовани господине поджупане, драги Илије Јанковићу, драги Милане Гламочанину. Желим да вас поздравим, и не први пут, чини ми се да сам овде са вама можда и трећи, а можда и четврти пут. И увек се лепо осећам, увек ми је драго да видим од најмањих до највећих, одраслијих играча, како чувате своју традицију, како мислите о томе како сачувати

Јереј Мирослав Ђирковић

Уводна ијесма

српство у Новој Горици и у Словенији. Казао сам вам и казаћемо ви овог пута и ове године, што сте бољи Срби, бићете бољи и Словенци. Јер ви овде живите, ви овде делите дан и ноћ, сви сте ви или већина вас рођени овде у Новој Горици, али што сте дуже овде, треба и више да останете и ови мали да постану Срби. Дакле, радује ме што видим да сте весели, што сте разиграни. Честитам вам 22. Разиграна срца, 30 година друштва Слога. Честитам Илији који је покретач свих ових активности већ толики низ година и може да се рећи и деценије. Живи били и срећно вам било. Поздрављам вас.”

Млади чланови Драмске секције

Да се обрати присутнима позван је и Милан Гламочанин који је у свом говору истакао значај оваквих манифестација, као и улогу СКД „Слога” Нова Горица у раду и дјеловању Савеза српских друштава Словеније.

Нина Максић је још једном поздравила Марка Трибушона, замјеника градоначелника Нове Горице и замолила га да се обрати присутнима, а он је то учинио сљедећим ријечима:

„Драги посјетиоци, уважени гости, предсједниче удружења Илија Јанковић и сви остали, добродошли у Нову Горицу. Искрено сам задовољан и срећан, хвала вам на позиву, што ове године, мислим

по трећи пут, могу бити са вама, што могу да подијелим ову, вашу културу, вашу музику, ваше ријечи. Поносни смо у Новој Горици што и ми можемо бити дио ове приредбе, што можемо да помогнемо колико можемо у оквиру, рећи ћу, наших снага и програма, а прије свега што сте истрајни и што ове године славите, такорећи, 22. годишњицу ове манифестације, е Разиграна срца. Желим свима лијепо вече, да се лијепо проведемо, да уживамо у пјесми, у игри. Поздрав и осталим друштвима.”

Најављујући даљи ток програма Нина Максић је навела: „Вечерашње вече пуно плеса и песме прати црвена нит, као и сваку приредбу коју нам наши фолклористи прикажу. Сјајна прилика, да одгледате причу од рођења па до свадбе. Уживајте у нашој причи.”

Чланови драмске секције, којом руководи Драгана Кузмановић извели су неколико скичева, у прво наступу приказали су скуп „Рођење Милице” и за свој симпатичан наступ добили велики аплауз публике.

И онда су на ред дошли игра и пјесма. Први су се публици представили најмлађи чланови Фолклорне секције СКД „Слога” Нова Горица, они из Школице фолклора, који су одиграли кореографију „У Милице дуге трепавица” – умјетнички руководилац Дана Беговић.

Фолклораши СКЗ „Свети Сава” Валдањо – Вићенца, приказали су кореографију „Игре из околине Лесковца”, аутор кореографије Војче Несторовић, музички аранжман Миодраг Лукић, умјетнички руководилац Војче Несторовић.

СКД Слога Нова Горица - Школица фолклора

СКЗ Свети Сава Валдањо-Вићенца

Милан Гламочанин

Послије Лесковца игом и пјесмом преселило се у западну Славнију, а за то су се побринули гости из Хрватске, чланови СКД „Просвјета” – Координација средишње Хрватске, који су приказали кореографију под називом „Игре Срба из западне Славоније”, аутор кореографије Зоран Блануша и Срђан Бојчић, умјетнички руководилац Зоран Блануша. И њихов наступ публика је наградила бурним аплаузом.

Други дио програма Нина Максић је најавила овим ријечима:

„Том фолклору, тој нашој лепој српској уметности предајемо се и ми из „Слоге”,... „фолклораши”, играчи и плесачи српских народних игара. Вечерас смо окупљени у славу српског фолклора и српске културе, али и фолклора и културе наших драгих словеначких и других пријатеља, у славу фолклора и културе свих добронамерних људи и народа.

Ова година нам је јако посебна, наше друштво слави 30 година свог постојања и од давне 1995. године поред матерњег језика, нашој деци желимо, да пренесемо нешто што се никад не заборавља, наше игре, наше песме и све обичаје и врлине које су нам оставили наши преци.

Вечерас су са нама сви наши пријатељи различитих фолклорних група из Словеније, Италије и Хрватска. Велика нам је част, да су се данас групе и тако и ви драги родитељи, пријатељи и симпатизери одазвали у оволиком броју, да подржимо наше фолклораше. Зато, без много приче, са песмом на уснама, са искром и пламеном у ногама, препустимо се игри, плесу и музици, препустимо се уживању.”

А у том другом дијелу програма прво су Невена Арсенић Гордана Тривуновић и други чланови Драмске секције извели скеч „Спремање на крштење” и изазвали смијех и одушевљење у публици, а онда су на сцену ступили млади чланови Фолклорне секције, из Школице фолклора, који су наступили изводећи кореографију „Прођи Миле кроз наш крај” – умјетнички руководилац Дана Беговић.

На ред су поново дошли гости, заправо сусједи из Шемпетера, чланови

Фолклорне групе „На Плаци” који су се публици приказали кореографијом „Сива је нова роза”, а након њих на сцену је ступио Припремни ансамбл СКД „Слога” Нова Горица који се представио с кореографијом „Море где то синоћ тапан чука” – игре и пјесме из Босилеградског Крајишта, аутор кореографије Звездан Ђурић, музички аранжман Дарко Ђитић, умјетнички руководиоци Сара Јањић и Момчило Дамјановић.

Гости из Крања, фолклораши Извођачког ансамбла КДД „Брдо” Крањ новогоричкој публици представили су се кореографијом под називом „Димко Делија” – игре из Кумановског поља, аутор кореографије Милан Гламочанин, аутор музичког аранжмана Миленко Мартић, умјетнички руководилац Милан Гламочанин.

Дошло је вријеме да се чује и пјесма, а то је заслуга Пјевачке групе СКД „Слога” Нова Горица, која је отпјевала

Нина Максић

пјесме Синоћ сјала једна звезда“, без инструменталне пратње, „Заблејало рудо јагње“ уз пратњу фруле и тапана, „Лако би ја лако“, без музичке пратње, умјетнички руководилац пјевачке групе Сениша Машић. Музичка пратња Сениша Машић, фрула, Ђорђе Јерковић, хармоника и Дарко Цекић, тапан.

На почетку трећег дијела програма водитељка Нина Максић је рекла:

„Временом је на нашем путу било много неспоразума, изазова и посртаја, чак и падова, тако тешке године су долазиле и пролазиле, али „Слога” је увек налазила начин да из тешкоћа изађе још јача, спремнија за рад и додатна одрицања, још флексибилнија и отворенија за нове иницијативе, за нове људе и нова стваралаштва.

Неко је увек био ту и мудро желео, да Слога буде што јача и све боља. Нека ми се на бини придружи и најзначајнији представник СКД Слоге, председник Илија Јанковић.

Водитељ програма Нина Максић поставила је неколико питања Илији Јанковићу, председнику СКД „Слога” Нова Горица. Прво питање је било:

У овој години Слога је прославила 30 година постојања. Ако се вратимо

СКУД Просвјета - Осредња Хрватска

ФС На Плаци Шемпетер

у прошлост који вам је период био најдражи и зашто?

„Па живот Слоге, век Слоге, којег је прошло 30 година ја бих поделио на три сегмента. Први сегмент је био, рецимо, од оснивања Слоге па до 2000 . године. Мислим да је био и најтежи период Слоге, тада политика у нашој домовини Словенији није била наклоњена српским друштвима, али смо доказали да смо

поставили и јаке темеље и преживели смо све то. И данас је сасвим нешто друго. Другачије имамо односе и са локалним заједницама и у Новој Горици у Шемпетеру и заиста уживамо у Новој Горици.

Други део Слоге и мој у Слоги можемо слободно да кажемо од 2008. године јер до 2008. ја сам био четири године председник Савеза српских друштава

СКД Слоја Nova Горица - Пријремни ансамбл

КД Брдо Крањ

СКД Слоја Nova Горица - Мушка и женска ђевачка љруја

Невена Арсенић

Словеније, а данас је председник Милан, млад човек и видимо да ти наши резултати су допринели да данас имамо такву омладину. И одмах 2008. године за уметничког руководиоца Слоге, сам у договору са Миланом ангажовао Милана. Милан је радио једно шест година код нас и морам да кажем да је то била успешан период. Дигли смо рад и самог друштва и саме фолклорне секције за још једну степену горе и заиста, заиста, данас видимо резултате.

Трећи сегмент слободно можемо да кажемо да је то од 2016. године када сам ја по трећи пут дошло на чело Слоге, и морам да кажем да је то најуспешнији, најплоднији рад и мој и свих чланова Извршног одбора, јер председник сам

не може ништа урадити ако нема добре екипе уз себе. Хвала богу ја сам имао ту срећу да већина чланова Извршног одбора су подржавали моје идеје. Неки су и доносили нове идеје и ту, тај период, смо прослави тридесет година и некако све коцке су се погодиле. Дошла је Биљана за уметничког руководиоца и знајући да Биљана је неискусна радник на том пољу је сам се ангажовао. До сада смо ангажовали Звездана Ђурића из Краљева, који је огромно помогао развоју Слоге и дизање само друштва, а и фолклорне секције још више. Он је довео у Нову Горицу и Сању Ранковић и уметничког руководиоца из Видовдана, који смо постали велики пријатељи и то је Жељко Крсмановић, и успели смо по први пута да на Европским смотрама у Београду освојимо бронзану плакету, а ове године смо у Бања Луци освојили сребрну плакету и најбоља певачка скупина.

Ту је се све поклопило, као што сам рекао, за секретара је дошао Сениша Живковић који нам је ово огромно

помогао у самом развоју друштва, где смо дигли и рад друштва на један виши ниво. Ако је друштво организовано и квалитетно ради значи и све секције који су у друштву једноставније и лакше могу да функционишу. А успели смо у марту, 27, 28. и 29 марта да организујемо три дана програма и заиста је то био спектакуларан програм. Милина је било гледати нашу фолклору и други дан, али мени је било некако на првом месту излазак наше књиге која је описала рад Слоге и у тој књизи смо се сасвим пронашли који смо били и радили у Слоги. Ја сам знао од самог почетка да имамо огромно материјала и да можемо издати једну књигу. Међутим, тражио сам могућност, ко би био аутор те књиге, и ако ми верујете једног дана са Сенишом Живковићем кад сам разговарао дошли смо до закључка да је он прави човек на правом месту. Нина Максић нам је помогла огромно и Тања Савић је учествовала. То је била трочлана екипа која је направила изузетно квалитетну књигу о нашој Слоги.

Гордана Тривуновић

Вечерашње веће је било спектакуларно. Да ли сте поносни на вечерашње вече и како се ви осећате?

Нормално да би сваки председник у Словенији и српских друштава би био задовољан са оваквим програмом. Једино, можда ће тај наш програм да мало душе траје, али зато ћу ја скратити моје излагање да омладину покажемо, јер председник је, од 30 година рада Слоге, Илија је 20 година, и не знам колико пута се већ нисам побратио публици у Новој Горици.

Нина Максић је наставила: „Баш тако. И имамо још један посао, знак новог пријатељства и сарадње, који желимо да траје дуго година. Позивам председника друштва, Српског културног друштва Просвјета, координација Средишње Хрватске, Зорана Бланушу, да нам се придружи, да му уручимо један мали знак пажње као захвалу.

Хвала на позиву СКД Слоге, вечерас, на ову облетницу, овако значајну, нових тридесет година, пренио бих поздраве наше Централне из Хрватске, значи Српског културног друштва „Просвета“ и драго ми је ово што су нас изабрали да представљамо „Просвету“ Централну, овдје вечерас. Желимо КУД-у Слога још дуго-дуго година да раде, види се да иза себе имају плодне године и надамо се да ће тако бити и даље. Хвала.

Илија Јанковић и Зоран Блануша

СКД Слога Нова Горица - Драмска секција - дјевојке

У наставку програма прво су дјевојке из СКД „Слога“ Нова Горица извеле малу драмску представу, а затим су чланови Извођачког ансамбла СКУД „Видовдан“ из Љубљане приказали кореографију „Нунта ин Исаково“ – Влашки свадбени обичаји из Исакова, аутор кореографије Сениша Фирловић, музички аранжман Дарко Ђитић, умјетнички руководилац Жељко Крсмановић.

Чланови Драмске секције СКД „Слога“ извели су још један приказ под називом „Стари кумови“, а онда су на сцену ступили фолклораши Извођачког ансамбла КУД „Младост“ из Љубљане који су се публици представили кореографијом „Игре из Пчиње“, аутор кореографије Александар Штрбац, музички аранжман Жанијел Шубља, умјетнички руководилац Бојан Антонић.

Ђорђе Влачић и Сениша Машић

Након њих услиједио је још један драмски приказ под називом „Миридба“ а затим су чланови Извођачког ансамбла СКД „Слога“ Нова Горица одиграли кореографију „Домаћине здрав био и ово весеље запамтио“,

аутори кореографије Звездан Ђурић и Жељко Крсмановић, музички аранжман Дарко Ђитић, умјетнички руководилац Биљана Савић, која је награђена Сребрном плакетом на 27. Европској смотри српског фолклора дијаспоре у Бањој Луци.

СКУД Видовдан Љубљана

У задњем дијелу програма водитељка Нина Максић је најавила:

„Драги наши, стигли смо близу до самог краја али песама и игара још није крај. После вечерашњег концерта, чекамо вас у Шемпетру, да се сви заједно лепо проведемо. Сачувајте ваше улазнице, пошто вам оне важе и за улаз на игранку. Пре задње тачке нашега вечерашњег програма желим да искористим прилику и да:

Позовем на сцену нашу нову посебну екипу, наше глумце, који су са вечерашњим наступима ин анегдотама улепшали вечерашње вече. Њихов вођа је Драгана Кузмановић. А то су: Никола Јовић, Михајло Новаковић, Ана Ђајић, Софија Галамић, Николина Јахимовић, Николина Блесић, Стефан Новаковић, Дуња Машић, Александар Црногорац, Невена Арсенић, Василије Дервишевић, Маја Станисављевић, Лана Дукић, Анабела Дракулић, Тиана Марц, Викторија Пејичић, Анђела Предојевић, Даниел Сувајчевић, Момчило Дамјановић, Ђорђе Влачић, Ђорђе Јерковић и Гордана Тривуновић. Да вам представим и вечерашњи тим, који је задужен, да ово вече изгледа савршено:

Дана Беговић – Тренер, који зна како, да најмлађи заволе игру и сцену. Стрпљење јој је друго име. Наша чаробна Дана Беговић.

Сара Јањић и Момчило Дамјановић – Она воли ритам, а он ред и дисциплину.

КУД Младост Љубљана

Поздравимо тандем који води припремни ансамбл Слоге, Сара Јањић и Момчило Дамјановић.

Синиша Машић: Он је тај који брине, да тонови миришу на традицију и весеље. Вођа женске и мушке певачке групе, Синиша Машић.

Драгана Кузмановић: Њене речи оживљавају емоцију сваког срца. Вечерас је припремила децу и подсетила нас на наше народне обичаје које је пренела кроз хумор. Ново, а већ добро познато лице у тиму Слоге – Драгана Кузмановић.

Гордана Тривуновић – Прва се одазвала на позив: „Хајде, дошао је ред на нас”. Она је тиха снага иза сваке припреме и десна рука наше Биљане. Жена стила, достојанства и лепоте у свему што ради

СКД Слога Нова Горица - Извођачки ансамбл

– Гордана Тривуновић.
Биљана Савић – Са визијом, страшћу и срцем води нас кроз традицију,

рад и заједништво, градећи тим који траје, расте и инспирише генерације. Особа која је увек веровала у Слогу и никад није одустала, Слогин ослонац и инспирација – уметнички руководиоца Биљана Савић.

СКД Слога Нова Горица - сви фолклорашки игре из Жагубице

И на крају овог лијепог догађаја, у дворани Дона Културе у Новој Горици, сви фолклорашки СКД „Слога” Нова Горица заједнички су одиграли „Игре из Жагубице” и томе се завршио програм 22. Разиграних срца, али ни томе није био крај, учесници и публика преселили су се у Спортску дворану у Шемпетеру гдје је настављено дружење уз живу музику и добро расположење.

Текст и фото: Душан Јовановић

СКД Слога Нова Горица - сви фолклорашки

Дани српске културе у Крању

Културно друштво „Брдо” Крањ у четири дана извело интересантне и занимљиве 20. Дане српске културе у Крању

Промоција филма „Уз Брдо”

Првог дана ове велике манифестације, у сриједу, 15. октобра 2025, у Дворани Градске општине Крањ, премијерно је приказан филм „Уз Брдо”, који је реализовао Фолклор магазин из Београда. На почетку промоције, којој је присуствовао велики број чланова и пријатеља друштва, присутнима се обратио Митар Вујиновић, председник КД „Брдо” који је у свом говору рекао:

„Драги пријатељи, велика ми је част да вас могу у име Културног друштва „Брдо” поздравити на отварању 20. Дана српске културе у Крању. Посебно поздрављам жупана, наше Местне обчине Крањ господина Матјажа Раковца и поджупању госпо Мању Зорко, и првог савјетника Амбасаде Републике Србије, господина Александра Стаматовића. Исто тако част ми је да могу поздравити и председника Савеза српских друштава Словеније, господина Милана Гламочанина. Хвала вам на подршци и вашем присуству. Ове године, поред јубиларних 20. Дана српске културе, прослављамо ево сада и тридесет и једну

Злашомир Бодирожа, Матјажа Раковец, Митар Вујиновић и Александар Стаматовић

годину рада нашег друштва. Више од три деценије преданости, пријатељства и културног стварања, наш филм тридесет година „Уз Брдо”, говори управо о томе, о заједништву, љубави, према традицији и о људима који су дали дио себе да Брдо траје. Поносни смо што кроз свој рад градимо мостове између српског и словеначког народа, између

прошлости и будућности, између различитих култура које обогаћују наш заједнички дом, наш крај. Захваљујем се Местној обчини Крањ и њеном целокупном водству, на челу са жупаном Матијажом Раковцем и поджупањом Мању Зорко на свестраној подршци, а посебно се захваљујем вама, драги чланови културног друштва „Брдо”, што сте дио наше велике приче. Захваљујем се и екипи Фолклор магазина, госпођи Драгани, господину Мићи Чалдовићу, као и мојој бившој, рекао бих, фирми Гудјеру и мојој цијелој тој екипи, као и другим радним колегама који су ми омогућили фактички да 40 година или 31 годину радим и у друштву, као што сам радио и у Сави, а после и у Гудјеру. Знали су они то добро, да ја сам посвећен друштву Брдо, и подржавали су ме у томе, и од срца им хвала на том свему. Уживајте у програму и у филму који вечерас слави наше заједништво. Тридесет година „Уз Брдо” или тридесет година уз Брдо.

Хвала вам у срца. А сада, велика је част да позовем нашег жупана господина Матјажа Раковца да ми се придружи и да вам се обрати са пар ријечи.”

Чланови друштва и гости на промоцији филма

Матјаж Раковец, градоначелник Крања обратио се присутнима лијепим и охрабрујућим ријечима, наводећи: „Поздрав свима овдје у Градској општини Крањ. Велико ми је задовољство, а прије свега част, што могу бити домаћин овако еминентног догађаја, премијере филма Тридесет година „Уз Брдо“, занимљивог филма. Дакле, још увијек знамо овај језик да можете разумјети двоструко значење, без бриге, видим да вас је доста дошло, то ми даје велику наду да се традиција српске културе у Крању неће тако брзо завршити, већ да се уздиже. Видим да радите одличан посао са младима, прије недјељу дана, у суботу, када смо представљали мјесне заједнице, видјели смо колико је важна српска јединица овдје у Градској општини Крањ. Ваши најмлађи су наступили и највише људи, највише вас се окупило у овом, на овом наступу, тако да сигурно није само оно што је Митар рекао да се захвалио предузећу Сава или,

За закуску љобринуо се Ацо Башар

Гудјер, на годинама проведеним овдје. Увијек сам истицао да је седамдесетих година, када су ваши родитељи, ваши рођаци, долазили овдје у Крањ, тада

почео да се гради прави Крањ, отворен за културу, отворен за друге народе, и велики допринос дајете сви ви из других бивших југословенских република да је Крањ и данас тако успјешан град. Изузетно сам срећан што чувате своју традицију, подстичете своје најмлађе да наставе овдје, и то је снага коју имате цијелог дана, да, заиста живите са народом, иако сте петсто, шестсто, седамсто километара удаљени од својих рођака, ипак овдје признајете да сте дио њиховог окружења и да сте срећни што својом културом градите нашу заједницу овдје. Зато, прије свега, желио бих да вам се захвалим што живот у Крању чините тако добрим, што нас обогаћујете својом културом, и што се лијепо проводимо са вама. Зато, хвала вам пуно што сте се окупили у тако великом броју, што сте дошли, и хвала вам на позиву.”

Милан Гламочанин, Злајомир Бодирожа, др Злајко Јурић, проф. др Ренајша Ајосјини и Мишар Вујиновић

Срђан Кривојић и водишељка програма

Након ових ријечи, које су подстицај за још веће успјехе друштва, присутнима се пригодном бесједом обратио и Александар Стаматовић, савјетник у Амбасади Републике Србије у Словенији, рекавши:

„Господине председниче Вујиновићу, поштовани жупане господине Матјаж Раковец, господине Гламочанину, даме и господо, драги пријатељи поштовани сународници. Мени је особита част и веома ми је драго да долазим овде у Крањ и да се дружим овде са нашим људима. Посао дипломате је такав да представља своју земљу негде у туђем свету а ја овде поред вас и ових ваших председника и ових пријатеља се осећам као да сам у кући. Што се тиче културно-уметничког друштва Брдо 30 година једног успешног рада, година које некада и нису

биле лаке али ево ово друштво је еволуирало у једно озбиљно друштво које је изнедрило многе добре играче и многе добре људе. Многи од вас овде су и рођени, неки дошли касније, сви сте ви лојални грађани ове земље Словеније, коју ми сматрамо као пријатељском земљом али подједнако знате ко сте, шта сте, негујете своју културу и чувате тај свој идентитет. Тридесет и једна година рада из овог друштва, па ћемо имати прилику да видимо и филм 30 година, кад је почела, и добра прилика да се посетимо свих оних који су дали недвосмислен и немерљив допринос да ово друштво постане оно што је данас. Ја бих на крају хтео да се захвалим општини Крањ, господину жупану, и да је то веома добра једна синергија, једна добра сарадња која постоји између нашег удружења и Градске општине Крањ, која подржава рад тог друштва и сигурно не би тако било успешно да

Женска ијевачка група „Брђанке“

није општине Крањ. Још једно хвала, а свима вама желим свако добро и до неких нових јубилеја да се поново видимо. Свако добро, хвала.”

Присутнима се обратио и Милан Гламочанин, председник Савеза српских друштава Словеније и потпредседник КД „Брдо”, који је истакао значај овог филма, као и свега онога што се у филму приказује.

Мушка ијевачка група „Крајишки момци“

Након поздравних говора слиједила је пројекција филма, а гледаоци су могли видјети веома занимљив филм, који говори о почецима друштва, кроз све шта је друштво пролазило и доживјело. О раду друштва у протеклих тридесет година, о којима филм казује, говорили су многи појединци, како чланови друштва, тако и остали, а међу њима и Матјаж Раковец, градоначелник Крања.

Филм је прилика да се старије генерације подсјете на све оно што се дешавало у протекле три деценије, а младима да буде охрабрење и подстицај за будући рад и дјеловање друштва, јер из самог филма могу много научити и користити у свом будућем раду.

Публика и гости на концерту „Пјесма рода мој“

Књижевна трибина – Ђопићева трајања

Овогодишња књижевна трибина у склопу 20. Дана српске културе у Крању, која је одржана у четвртак, 16. октобра 2025. у Градској библиотеци Крањ, посвећена је животу и раду Бранка Ђопића, великог српског писца. Као предавачи на Трибини су учествовали проф. Др Рената Агостини и Златко Јурић из Бање Луке.

У уводном говору проф. Др Рената Агостини је рекла:

„Драги љубитељи књижевности, у оквиру јубилеја 20 година Дана српске културе у Словенији у организацији

Културног друштва брдо, вечерас се окупљамо и како би смо се присјетили једног од најпознатијих и највољенијих српских писаца, Бранка Ћопића, пјесника који је своје дјетињство преточио у стихове, приповједача народне душе и човјека чије перо једнако знало да нас насмије и да расплаче. Ћопић се родио 1. јануара 1915. године у подгрмечком селу Хашани, у Босанској крајини, четири сата хода од Босанске Крупе у сиромашној, али поносној сеоској породици.

Основну школу завршио је у родном крају, учитељску школу у Бањалуци, а студије филозофије на Универзитету Београду. Још као ђак и студент писао је приче инспирисане животом обичних људи, крајишким селом, дјетињством и народним духом који га је пратио кроз цијели живот. Током Другог свјетског рата био је партизански борац и ратни дописник, што је снажно утицало на његово касније стваралаштво.

Управо та искуства дала се дубину његовим јунацима и донекле објаснила

Мушка ѿјевачка трупa СКД „Слоја“ Нова Горица

онај препознатљиви спој хумора и туге који прожима његове књиге. Ћопић је у својим дјелима спојио народни говор, топлину, ведрину и дубоку човјечност. Његове књиге су дио школске лектире, а и дио срца читалаца свих генерација.

Његови јунаци су обични људи, дјеца, сељаци, борци, који упркос тешкоћама задржавају племенитост, хумор и љубав према животу. Ћопић је живио између

стварности и снова, између смијеха и туге. И управо је у том контрасту настала његова највећа књижевна чаролија.

Преминуо је 26. марта 1984. година у Београду, али је својим дјелом остао жив у народу, у свакој пјесми, причи и сјећању.

Бранко Ћопић није био само писац, био је свједок свога времена, човјек који је са осмијехом у очима и тугом у души говорио о судбини малог човјека. Његова дјела нас подсећају да је највећа вриједност остати човјек, па макар свијет око нас био тежак и неправедан, остати онај љубопитљиви, несташни дјечак из Баште сљезове боје. У то име рећи ћу вам пјесму Ђаку прваку.”

У наставку програма Књижевне трибине о животу и дјелу Бранка Ћопића говорио је др Златко Јурић, а текст о Бранку Ћопићу, који је послао проф. др Душко Певуља, који из породичних разлога није могао присуствовати овогодишњим Данима српске културе, прочитала је проф. др Рената Агостини. Оба текста доносимо у посебном прилогу Мостова.

Пред крај програма присутнима се обратио и Златомир Бодирожа, који је у свом обраћању истакао:

„Још једном да вас заједно поздравим и како рекох, не ћу говорити о Бранку Ћопићу, иако, можда не скромно, но могао ми много да кажем, јер заиста обожавам се оно што вам писао и пратим колику могу. Међутим, овом приликом сувишно је говорити поред оваквих говорника као што је др Јурић и поред овога текста који је наш драги и Душко Певуља написао и што је Рената прочитала.

Женска ѿјевачка трупa КД „Брдо“ Крањ

Женска ѿјевачка трупa КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица

Али ово што ја имам потребу овог момента са овом мјесту да кажем јесте да ми се враћају сјећања 20 година назад, када смо кренули са првим данима српске културе и кад је наш уважени доктор Јурић, тада магистар, био наш гост на првим данима српске културе и ово је на 20. То је заиста трајање вриједно пажње и поштовање. И зато захваљујући њему заиста и његовом труду, несебичној посвећености, ми смо постали препознатљиви и сами смо се, да тако кажем, описменили.

Касније је он предложио и друге учеснике, који су редом долазили, чак и Душка Певуљу, и нашу драгу Ренату, и још многе да не набрајам. Тако да је то заиста ови дани културе и јесу некако и у знаку доктора Златка Јурића и њему велика захвала за сав труд. Ми, старији, који смо и прије 22 година учествовали у креирању ових дана културе, је добро знамо колико је то труд био у оно вријеме, кадо је требало отићи два пута у Сарајево за визу. А он је то обаљао. (И Боро Капетановић је са мном – додао је Златко Јурић). И Боро Капетановић. И ми то заиста не заборављамо, нити смијемо заборавити. И зато је ово

Мушка њјевачка трупa СКХД „Десанка Максимовић” Цеље

још једна велика захвалност Златку и свима, који су после њега учествовали у овим данима српске културе, да би они израсли у то што јесу, а јесу. Централна манифестација у Словенији, која промовише српску културу на један својствен и приступачан начин.

Наравно, не би ја вама узимо превише времена. Извините на мојој слободи, што сам требао ово да вам кажем, али мислим да је сасвим на мјесту и потребно казати, јер такви људи заслужују поштовање и захвалност. Сви ови који су учествовали до сада, прије

свега, ја морам да то нагласим, Јурић је био пионир са нама, и зато кажем њему опет посебна захвалност, дужно поштовање свих и вашег труда, а истинито ми је жао што Душко није са нама, из оправданих разлога, породичних, није могао доћи, јер и он је заиста обиљежио ове дане са својим непревазиђеним бесједама.

Зато ето, хвала вам свима на пажњи, уживајте и у следећим данима који долазе, то је сутра „Пјесма рода мога”, и наравно централна манифестација „Разиграна младост” у суботу. Нека су нам наши драги гости живи и здрави, и многа љета, сто, пет, па опет, како кажем. Хвала вам.”

Женска њјевачка трупa СКД „Слоја” Нова Горица

Дјецја њјевачка трупa КД „Брдо” Крањ

Прије него што је подијелио захвалнице учесницима на Књижевној трибини „Ђопићева трајања”, проф. др Ренати Агостини и др Златку Јурићу, Митар Вујиновић, предсједник Културног друштва „Брдо” рекао је следеће:

„Поштовани чланови драги пријатељи, велика ми је част и задовољство да могу у име Културног друштва „Брдо” да поздравим данашње бесједнике др Јурића и проф. др Ренату Агостини, а исто тако бих поздравио представнике других друштава, из „СКД Петар Кочић” предсједника Крстана Шућура, Милку Давидовић предсједницу СКПД „Свети Сава” и предсједника Удружења гуслара Словеније Стојана Миловића.

А шта ћу да се понављам са Златом? То је тако, и није случајно баш данас да су са нама наши драги пријатељи.

Златко је на двадесетим јубиларним Данима, јер су они једни од тих учесника свих ови рекао бих 20 година који су са нама трасирали ове Дане српске културе, још да је ти и Душко, наш драги пријатељ, био увијек са нама и нормално нам је свима данас жао да није он ту присутан. А ја бих вас сад замолио

аплаузом је позитивну енергију да њему пошаљемо до Бање Луке. Осјетиће он то. Знам да он то осјећа и знам да би желио толико да је са нама, да му упутимо овакву једну позитивну енергију. Шта рећи, видјели сте јуче смо приказали филм о 30 година друштва. Данас је књижевна трибина. Сутра је „Пјесма рода мога“ на Кокрици у Културном дому. Закључни дан је „Разиграна младост“ на Планини, тако да ја не бих више дужио. Хвала вам још једном од срца.”

Тако је завршен други дан 20. Дана српске културе.

Пјесма рода мога

Трећег дана, у петак, 17. октобра 2025. одржан је у Дому културе Кокрица концерт српских народних пјесамa под називом „Пјесма рода мога“, на коме су учествовале пјевачке групе: Мушка и женска пјевачка група СКД „Слога“ Нова Горица; Мушка и женска пјевачка

Мушка пјевачка група КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица

група СКХД „Десанка Максимовић“ Цеље; Мушка и женска пјевачка група КПСХД „Вук Караџић“ Радовљица; КД Брдо: Старија мушка пјевачка група, Старија женска пјевачка група, Пјевачка група „Крајишки момци“, Женска пјевачка група „Брђанке“, Дјечија пјевачка група.

Разиграна младост

И тако, дан по дан, дошло се и до суботе, 18. октобра 2025, четвртог догађаја на Данима српске културе, фолклорне манифестације „Разиграна младост“, која је одржана у Спортској дворани Планина у Крању.

На почетку програма присутнима се обратио Жељко Андрић, водитељ програма, који је у свом говору рекао:

„Одвојили смо се од природе, од земље која нас храни, од шуме која нам даје тишине, а тишина која нас учи да чујемо сами себе. А наша вјера која има преко 2000 година, говорила је о човјековој души, слабостима, нади. И то је знала прије него што је психологија постала наука.

Знала је да се човјек не лијечи таблетама, него човјеком. Знала је да се туга лијечи пјесмом, да се рана зацјељује молитвом. А душа се брине заједницом. Кад се сеје, сви су у пољу. Кад се слави, сви су за столом. А кад ти је тешко, одеш код пријатеља, родбине, комшије, сједнеш, попијеш ракију, испричаш се, па ти некако одмах буде лакше.

Људи су дијелили добро и лоше. И знали су да се срећа множи када се подијели. Али нама све више фали оно једноставно, а то је рука на рамену, пјесма уз вечеру, мирис уз огњишта и неки глас који ти каже ниси сам. И зато има нас, данас имамо све, а немамо једни друге. А човјек без заједнице, то ти је као огњиште без пламена.

Зато смо се данас поново окупили под овим истим кровом, да нас пјесма подсети и да то никад не заборавимо. Да народ живи док има вјере, а вјера живи док има заједнице. А заједница живи док има пјесме, а док има пјесме има и народа.”

Женска пјевачка група СКХД „Десанка Максимовић“ Цеље

Старија женска пјевачка група КД „Брдо“ Крањ

Након овог лијепог и поучног говора уводну пјесму је отпјевала група младих чланова Културног друштва „Брдо“ Крањ, а затим је присутне и учеснике у програму поздравио Матјаж Раковец, градоначелник Крања, који је у свом говору казао:

„Добро вече, поштовани Митре, председниче Културног друштва „Брдо“, поштовани председниче Савеза српских друштава Словеније, поштована госпођо Весна Горданић, министар саветник у Амбасади Републике

Србије у Словенији, поштовани господине Александар Гаталица, први саветник у Амбасади Републике Словеније, поштована госпођо Сандра Газиновски, посланица у Државном сабору Републике Словеније, и мој колега Зоран Стевановић, председник Ресничке странке, и наравно, моја општинска колегиница, Сандра. Пре свега, поштовани Крањчани, поштовани Крањчани, гости, поштовани сви који сте љубитељи културе, добродошли сте овде у име Градске општине

Жељко Андрић и Весна Горданић

Дјецја џјевачка труппа КД „Брдо“

Публика на концерту „Разиграна младост“

Матјаж Раковец

Крањ, као што је речено. Не само ја, већ и цела, мислим да Крањчани воле да виде наступе културних друштава. Крањ је мултикултурално друштво, и истина је да је Културно друштво „Брдо“ најбројније друштво овде у Крању. И још једном, искрено хвала за ваш допринос и обогаћивање културе овде у Крању. Искрене честитке и свим гостима који су дошли из далека. Као што ћемо видети, лепо се проведите вече и живела Словенија, живео Крањ. Хвала вам пуно.”

Весна Горданић је поздравила у имену Амбасаде Републике Србије у Словенији:

„Председниче Савеза Српских друштва Словеније господине Гломочанину, уважени председниче Културног друштва Брдо господине Вујиновићу, даме и господо. Изузетна ми је част и задовољство што имам прилику да вам се у име Амбасаде Републике Србије у Љубљани обратим овде у Крању на манифестацији „Разиграна младост“. Чињеница да се ове године обележава ваш јубилеј, двадесете по реду Дане српске културе у Крању, као и то да је прошле године навршена 30 годишњица постојања културног друштва Брдо, потврђују снажну посвећеност, истрајност и ангажман у очувању и брижљивом неговању традиције и богатог културног идентитета нашег народа. Дозволите ми да овом приликом укажем на двоструки значај који имају „Дани српске културе“ осим што чувају дух и традицију нашег народа и преносе на млађе генерације, истовремено представљају важну

спону између српског и словеначког народа, мост сарадње, пријатељства и међусобно године разумевања. Још једном вам честитам на важном јубилеју желим вам срећу и успех у вашим будућим активностима и са задовољством очекујем ваш вечерашњи наступ. Хвала на пажњи.”

На ред су дошли и извођачи, чланови фолклорних група, који су у свом наступу приказали следећи програм, односно игре из разних крајева.

1. КД „Брдо” Крањ – Омладински ансамбл: „Момче седи на брега” – Игре

Омладински ансамбл КД „Брдо” Крањ

КПСХД „Вук Караџић” Радовљица

СКД „Слога” Цирих - средњи ансамбл

АКУД „Младост” Темишвар

Косовског Поморавља. Аутор кореографије Милан Гламочанин. Музички аранжман Дарко Ђитић. Умјетнички руководиоца Милан Гламочанин.

2. АКУД „Младост” Темишвар. Извођачки ансамбл. „Ивањско цвеће” – Игре из Бачке. Аутор кореографије Милорад Ломић. Музички аранжман Иван Сабо. Умјетнички руководиоци Срећко и Сенадин Крстић

3. СКД „Слога” Цирих – средњи ансамбл. „Што ми омилило” – игре Кумановског поља. Аутор кореографије Љубомир Вујчин. Умјетнички руководиоца Иван Ристовић.

4. КПСХД „Вук Караџић” Радовљица. Извођачки ансамбл. „Играј краље барјактаре” – Игре околине Владичиног Хана. Аутор кореографије Милорад Руњо. Умјетнички руководиоца Сандра Јевтић.

5. СКД „Слога српске дијаспоре” Удине – Омладински ансамбл. „Игре из околине Ниша”. Аутор кореографије Душан Кнежевић. Умјетнички руководиоца Кристина Здравковић.

6. СКУД „Видовдан” Љубљана – извођачки ансамбл. „Спојише се млади, весели оглади” – Народне игре и пјесме околине Књажевца. Аутор кореографије Жељко Крсмановић. Музички аранжман Дарко Ђитић. Умјетнички руководиоца Жељко Крсмановић.

7. СКД „Слога” Нова Горица – извођачки ансамбл. „Домаћине, здрав био и веселе ово запамтио” – Народне игре и пјесме из Драгачева. Аутори кореографије Звездан Ђурић и Жељко Крсмановић. Музички аранжман Дарко Ђитић. Умјетнички руководиоца Биљана Савић.

8. КУД „Младост” Љубљана – Омладински ансамбл. „Игре из Беле Паланке”. Аутор кореографије Бојан Антонић. Умјетнички руководиоца Саша Ивановић.

9. АКУД „Младост” Темишвар – извођачки ансамбл. „Дубочке краљице”. Умјетнички руководиоци Срећко и Сенадин Крстић.

10. СКД „Слога” – први ансамбл. „Пошла Тројанка на воду” – Игре из Димитровграда”. Аутор кореографије Љубомир Вујчин. Умјетнички руководилац Иван Ристовић.

Прије задње кореографије Жељко Андрић је најавио:

„Чека нас још једна тачка, а прије те тачке ја бих позвао председника Митра Вујиновића, да нам се обрати и

СКД „Слога” Нова Горица

СКД „Слога” Цирих - први ансамбл

СКД „Слога српске дијаспоре” Удине

СКУД „Видовдан” Љубљана

подијели признања учесницима. Митар Вујиновић је у свом обраћању рекао:

„Поштовани жупан Местне обчине Крањ, Матјаж Раковец, поштована министар савјетник у Амбасади Републике Србије у Љубљани, поштовани господине Александар Гаталица, први савјетник у Амбасади Републике Србије у Љубљани, поштована госпа Сандра Газинковски, посланик странке Слобода, поштовани Зоране Стевановићу, председничке странке Ресница, драге колеге, поштовани председничке Савеза српских друштава Словеније Милане Гламочанину и потпредседничке друштва „Брдо”, драге моје колеге, пријатељи, председници других друштава. Велика ми је част и задовољство да сте ви са нама. Посебно задовољство ми је да могу поздравити наше пријатеље из Темишвара, наше пријатеље из Цириха и Удине. А посебно нам је част и велико хвала вама драги чланови и пријатељи културног друштва Брдо.

Ја сам као и прошле године јако задовољан. Приводимо крају, као што рекох, наше Дане српске културе у Крању, значи четири дана. То је велика наша манифестација, ове године јубиларна 20. по реду, 22. Разиграна младост, значи, а прошле године смо прослави велики јубилеј, 30 година друштва.

Имали смо прилику да у сриједу, на отварању овогодишњих Дана српске културе, видимо и филм који смо снимили са нашим пријатељима из Фолклор магазина из Београда. Хвала им и овом приликом на њиховом труду да су се потрудили и надам се да сте већ видјели филм, а други ће га још видјети. Филм је 30 година „Уз Брдо” или 30 година узбрдо, тако да велико нам је и то задовољство да смо успјели у раду и да оставимо нашим генерацијама иза нас. У четвртак смо имали књижевну трибину,

у петак, јуче на Кокрици „Пјесму рода мога” посвећену увијек нашој пјесми, нашој традицији. Вечерас сте видјели, али нећу ништа пуно говорите, једноставно ћу се захвалити свим учесницима, посебно пријатељима који су дошли из иностранства, и нормално моје велико задовољство и да се захвалим нашем умјетничком вођи Милану, осталим умјетничким вођама и асистентима. Само ћу вам рећи да у друштву брдо тренутно ради што умјетничких вођа и асистената дванаестеро њих. Друштво „Брдо” је увијек полагало много на образовање младога кадра, на едукацију. Шаљемо их у Србију и шта ћемо ићи напријед, увијек ангажујемо младе да се укључују. Највећи нам је понос, видјели сте какве су имали дјеце вечерас овдје, тој наш велики понос и драго нам је што се чланство у друштву из године у годину повећава. Још једна ствар коју радо истичем, прошле године смо

КУД „Младосћ” Љубљана

почели са радом и у Камнику, имамо преко двадесет чланова у Камнику, раде јако добро, имамо троје наших младих и великих наших потенцијала који то

добро раде у Камнику, и тамо се ширимо, значи покрили смо дио који досад није био покривен. Наш рад и труд се заснива на очувању наше традиције, језика и културе и вјери али и шире.”

АКУД „Младосћ” Темишвар

Митар Вујиновић је свим учесницима, односно њиховим представницима, подијелио захвалнице за учешће у програму Дана српске културе, а након тога Извођачки ансамбл КД „Брдо” извео је кореографију „Гајтано моме мори” – Игре из Пчиње. Аутор кореографије Саша Богуновић. Музички аранжман Дарко Ђитић. Умјетнички руководиолац Милан Гламочанин.

Дружење у Спортској дворани Планина настављено је игранком уз живу музику оркестра „Ураган”.

Текст и фото: Душан Јовановић

КД „Брдо” Крањ - извођачки ансамбл

Понешто о Бранку Ђопићу

ПИСАЦ ГОЛУБИЈЕГ СРЦА

У бившој Југославији није било могуће завршити основну школу, а да не знате бар једну пјесму Бранка Ђопића. Вјероватно да није било ни једног грађанина Југославије који није чуо за овог писца. Неке пјесме су се пјевале као да су народне, а у ствари написао их је Бранко Ђопић. У овом тексту првенствено ћемо говорити о пјесничком стваралаштву Бранка Ђопића. Наравно, то је скоро немогуће а да не кажемо нешто и о животу нашег пјесника јер његов родни крај, завичајни језик, мотиви и теме из дјетињства и живота су пренесени у његову књижевност гдје се прожимају и преплићу: живот је у поезији, а поезија је у животу.

Скоро у свим изворима пише да је Бранко Ђопић рођен 1. јануара 1915. али то баш и није тачно. И многе друге ствари које су прихваћене као стварне у вези са његовим животом и стваралаштвом, нису баш увијек потпуне и истините. Наиме, Бранко Ђопић је рођен крајем 1914. године у селу Хашани. Као и у другим случајевима, чекало се чак и по мјесец или два да прође нова године и да се тек тада дијете упише у књиге. Бранко Ђопић је великим словима уписан у књиге српске и југословенске књижевности. Крајње непотпуно би било проучавати нашу књижевност 20. вијека, а да заобиђемо овог даровитог сина Грмеча и Босанске Крајине.

Ђопић се у књижевности прво појавио као приповиједач. Године 1936. објављена је његова прва прича у београдској Политици – „Смртно руво Соје Чубрилове“. Сам писац изјављује да је то његов први улазак у књижевност. Али, ипак, то није прва његова објављена прича јер је већ 1930. у београдском часопису Венац, Бранко Ђопић објавио прву причу „Брацо“. Прије почетка Другог свјетског рата, Ђопић је објавио четири збирке прича и добио неке од најважнијих награда међу којима је и награда „Милан Ракић“. У току рата, Ђопић је све више писао

Др Злашко Јурић

пјесме у којима је охрабривао своје саборце. Наравно, чим је, почетком рата, дошао у свој родни крај, придружио се партизанима у борби против непријатеља.

Као што смо рекли, неке пјесме Бранка Ђопића су пјеване као да су настале у народу, а у ствари написао их је наш пјесник. Једна од познатијих пјесама је „Омладинка Мара“ коју, вјерујем, зна већина нас који смо школу похађали за вријеме Југославије. Ова пјесма је настала на српској епској традицији и писана је у десетерцу као и наше јуначке пјесме. Мада, по свим карактеристикама, ово је лирска пјесма у којој кћерка разговара са мајком, као у реторичком питању, не очекујући одговор јер се он подразумева. Пјесма, која је настала 1942, почиње стиховима:

„Болна лежи омладинка Мара са старом се мајком разговара. Мила мајко, буди ме у зору, примакни ме нашем прозору, да ја видим прије бијела дана пролетерску чету партизана, међу њима и свога драгана пролетерске чете барјактара.“

Бранко Ђопић је родоначелник наше партизанске и ослободилачке књижевности. То је чињеница и то не треба занемаривати. Између осталог, и због тога

је доживио толику популарност после рата. На веома осјећајан, лирски начин, Ђопић је изразио највиша патриотска осјећања у борби против окупатора. Међу најпознатијим стиховима који су се пјевали јесу они из „Пјесме мртвих пролетера“:

„У нашем крају жита класају, рукама нашим сијана, жетва нас чека и пјесма дјевојачка, вечерња, сјетна, тијана, а ми смо пали, друже, пало је жито, младо, зелено, прољетна жетва рана, маглена туге, уз шапат кише, над мртвом пјесмом круже.“

Ђопићев дар да опјева борбу, страдање и слободу су значајни јер некада на тај начин сазнамо више него када читамо чињенице из неке историјске читанке. Памтимо прогнаничку патњу и страдање које је наш пјесник исказано у пјесми „На Петровачкој цести“:

„На цести Петровачкој избјеглице и триста дјеце у колони, над цестом круже грабљиве птице – туђински авиони.“

У потресној пјесми, кроз лирски субјект – а то је дјевојчица Марија – Бранко Ђопић је опјевао страшно страдање дјеце и избјеглица који су бјежали цестом крај Босанског Петровца. Нажалост, сличне сцене су се поновиле

и у претходном грађанском, вјерском и националном рату када је непријатељска артиљерија гађала српске избјеглице које су се повлачиле пред најездом нападача.

У једној пјесми која носи наслов „Прича о тузи“, Ђопић је опјевао и погибију свог рођеног брата и сестре у којој је исказао личну несрећу али и колективну трагедију јер су у погрому нестале читаве крајишке породице.

Бранко Ђопић је у поезији често користио шалу, хумор, сатиру како би свијет представио на сликовит начин. Омиљени стилски поступак писаца за дјецу јесте персонификација: поступак када се животињама дају особине људи и на тај начин се, у ствари, говори о људима. Једна од најбољих написаних сатира у стиховима на српском језику је „Јежева кућа“. То је у ствари сатирична поема која има неке елементе епске структуре: дакле, умјесто лирског субјекта постоје лирски јунаци са својим карактеристикама, постоји композиција: увод, одвијање радње и поента. У „Јежевој кући“, Ђопић је на сатиричан начин представио јежа који воли и чува своју кућу, наспрам разбојника вука, медвједа и дивље свиње који би своју кућу дали за мртву овцу, за саће меда, или за гњиле крушке... Наравно, у овој басни, мудра лисица схвати да је јеж у праву па се и она приклања на његову страну. Јеж узвишено пјева о својој кући, која је у стварности рупа крај неког трулог стабла:

„Кућице драга,
слободо моја!
Палато дивна,
дрвеног свода,
колевка мека,
лиснатог пода,
увек ћу веран
остати теби,
низашта ја те
мењао не бих!
У теби живим
без бриге,
страха
и бранићу те
до задњег даха“!

Наравно, Бранко Ђопић је опјевао и своје дјетињство, школовање, прве симпатије, заљубљивање и љубав. Једна од најљепших љубавних пјесама је „Мала моја из Босанске Крупе“, у којој је пјесник интензивним осјећањима исказао свој однос према доласку у град ради школовања и прво заљубљивање. И ова пјесма је писана у десетерцу. Учили смо

Др Злајко Јурић и проф. др Ренаиша Ајосићини

ту пјесму наизуст. Једна од најљепших строфа је сљедећа:

„Јеси ли ме спазила ил ниси,
збуњеног сеоскога ђака,
свјетлокосог и очију плавих,
у оклопу нових опанака,
како зија у излоге скупе?
Мала моја из Босанске Крупе!“

Ово је елегична, тужна љубавна пјесма, изузетно складна која покреће интензивна осјећања код читаоца. Скоро све љубавне пјесме су на неки начин тужне па тако и ова.

Једна о љепших Ђопићевих тужних пјесама је „Незавршена прича“ у којој лирски субјект води дијалог са својим дједом Радом. Пјесма почиње носталгично: „Не бих оно давно доба ни за какве дао новце, кад сам некад, испод гаја, с дједом Радом чуво овце. Куд побјеже моје злато прибјежиште неповратно?!“

У овој пјесми Ђопић поентира да је дошло вријеме да се врати, односно да се пресели код дједа који је већ одавно на оном свијету. Лијепа и тужна пјесма. Такође, и Ђопићев живот је, на крају, био прилично тужан. Као дијете, остао је без оца, рођени брат и сестра су погинули у рату; био је слављен и најимућнији писац; био је најтиражнији писац у Југославији – његове књиге су штампане у милионским тиражима; био је изопштен, игнорисан и под сталним присмотром државне службе безбједности; волио је завичај – Хашане, Јапру и стари млин, а живио је у велераду и путовао свијетом...

И сам Бранко је за себе говорио да је он тужан човјек и да су шала, хумор и сатира у његовој књижевности параван иза кога се он крије. Признао је да

је једино Десанка Максимовић препознала и написала да је Бранко Ђопић веома тужан. То је записао и његов кум и пјесник Душан Костић који је добро познавао Бранка и говорио да је он био веома неспокојан, носталгичан и жалобит човјек.

Једном је Бранко Ђопић сам за себе рекао, у два стиха:

„Шака зрња, сламке снопић:
То је читав Бранко Ђопић.“

Ипак, Бранко је био шаливција, шерет, духовит човјек... А, како је било у његовој души – то нико не зна.

Ево, завршићу овај текст са једном животном анегдотом. Љубивоје Ршумовић је неком приликом свједочио да су у авиону из Београда путовали на књижевном вече негдје у Далмацију. У авиону су били пјесници Бранко Ђопић, Десанка Максимовић, Мира Алечковић, Љубивоје Ршумовић и други... Када је авион почео да пропада због олује и турбуленције, Мира Алечковић се, дрхтећи, наслањала на Десанку и видно показивала да се плаши. Наравно, шерет Бранко је био безбрижан, устао је и узвикнуо у стиховима:

„О, Боже, ако јеси на небеси,
дај удеси, ако нам се нешто деси,
да паднем по стјуардеси!“

Да, то је дух Бранка Ђопића, Грмечлије, Крајишника, борца, хроничара једног времена, слављеног и игнорисаног писца, духовитог и тужног, занимљивог и живописног, носталгичног и раздраганог, озбиљно забринутог и шеретски шаливог, издизаног до звијезда и заборављаног, писца голубијег срца, племенитог ствараоца, чудесног пјесника и бајковитог приповиједача, писца кога ћемо се увијек и радо сјећати...

БАЈА, КУДА ЋЕШ?

„Бранка Ђопића, једног од највећих српских писаца, данаснигдје нема. Онога који је, колико јуче, био најтиражнији, данас не штампају. Који је међу дјецом био најомиљенији, овдашња дјеца га не познају”, пише Рајко Петров Ного на почетку прилога објављеног у зборнику Ђопићево стољеће, којим је Академија наука и умјетности Републике Српске обиљежила стогодишњицу рођења великог писца. Овако оштро интонирана констатација не одражава сасвим вјерно Ђопићево мјесто у српској култури и књижевности у двадесет и првом вијеку. Разумијевамо да у Ноговом критичком запажању има горчине због тога што један велики писац нема статус какав заслужује. Међутим, Ђопић се данас чита, објављују се његове књиге, о њему се повремено пише. Истина, када је ријеч о српској науци о књижевности, без нарочито опрезних ограда може се констатовати да се о нашем писцу не пише онолико колико то књижевна вриједност његовог дјела заслужује!

То, разумије се, није могућно оправдати, иако, поштења ради, треба додати:

много тога, у Ђопићевом умјетничком свијету, опире се теоријским и критичким уопштавањима те спутава – могло би се рећи чини излишном – интерпретативну дискурзивност, дајући увијек предност ономе што је у сусрету са прворазредном литературом пресудно: аутентичном читалачком доживљају. Ђопићеву магију приповједне ријечи Милован Данојлић, назива „овејаном поетском мудрошћу”, напомињући да је ријеч о посматрачу и сликару „чије је познавање материје заправо сувишак знања о стварима”.

У поговору Изабраним делима Бранка Ђопића у пет књига (издање Завода за уџбенике из Београда), а затим и у својој студији Пјесник великог помирења, Ранко Поповић је издвојио неколика важна својства приповједачке умјешности овог бајковитог маштара. Поповић примјеђује да „нико као Ђопић није умио тако умјетнички убједљиво да стави неке велике теме егзистенције у жижу интереса наивне свијести”. Ево само једног примјера за речено. У причи „Маријана”, из првог

циклуса Баште слезове боје, писац се скоро узгредно „очеше” о рођака Саву Дамјановића (он му је био посебна посланица) и каже: „Међутим, брат Сава... иако се три-четири пута женио и туце дјеце изродио, ипак ни о каквој љубави поњатија није имао, нит је о таквом нечему штогод чуо!

Примјер није насумично изабран баш из ове књиге. Башта слезове боје, по више важних обиљежја, представља једно од кључних дјела Бранка Ђопића. Она се може сматрати кичмом његовог приповједачког дјела, репрезентом и највишим домашајем његове умјетничке ријечи. Када се то тврди не губи се из вида цјелина приповједачког корпуса овога писца, који садржи више приповједачких вијенаца, наративно, стилски, језички блиских циклусима „Јутра плавог сљеза” и „Дани црвеног сљеза”. Према ужем приповједачком одређењу, Башта слезове боје је израсла на мајсторској симбиози доживљајног ја и приповједачког ја, уобичајним перспективама за књиге попут ове. Између ове двије инстанце, које

Проф. др Душко Певуља

удаљава вишедеценијски распон, нема размимоилажења нити подударања и удуплавања казивачких планова. Наративне слојеве својих прича писац увијек пажљиво веже за једну од наведених перспектива. Свијет виђен дјетињим очима у знаку је раних сензација и фасцинација, зачудности и страхова које са собом нужно носи изазов нове спознаје. Истовремено, она друга, накнадна сазнања, која се стичу искуством прохујалих година, утемељују семантички битно другачију раван ове књиге, која носи назнаке метафизичких обриса, затим вјечите запитаности над загонеткама живота. Ево како гласи завршетак добро познате приче „Поход на мјесец”: „И како тада, тако и до данашњег дана: стојим распет између смирене дједове ватрице, која постојано горуцка у тамној долини, и страшног бљештавог мјесечевог пожара, хладног и невјерног, који расте над хоризонтом и силовито вуче у непознато. Па се онда, каткад, жаловито упитам, као да сам нагазио на оне стричеве виле из дјетињства: Је ли паметније бити мјесечар или с миром сједити код своје куће, па кад загусти, тјешити се ракијом као мој стрикан?”

Овај додатак није епилог већ завршеној причи, него њено отварање ка новим, универзалнијим значењима. Ђопић магистрално, у једној равни, мири дјетињу потрагу за далеким, нестварним и непознатим, и потоњу неспокојну распоућеност зрелих година. Различита по разлозима и

Проф. др Ренаџа Аџосџини

интензитету, ова трагања подударна су по иницијалним импулсима и страственој радозналости као трајној иманенцији људске природе.

Већ нам „Писмо Зији Диздаревићу”, пролог Башти сљезове боје (незамјењив уводу њено читање и тумачење), открива сложеност Ђопићевог умјетничког поступка. Иако у овој књизи доминира, у првом дијелу изразито, евокативно, интонирано као сентиментално, лирско и хумористичко, њеним и површним интерпретативним разлиставањем уочавамо и проблемска жаришта у којима примат има сатирично, које засијеца у срж опоре стварности, али и онај за Ђопића врло важан, дубински запретен, засад антрополошког песимизма, који отвара увиде у мрачне стране људске природе.

У Ђопићевом разуђеном литерарном свијету, између бројних успјелих јунака, издваја се дјед Раде. Он и није

класични књижевни лик, већ једна од кључних пишчевих приповједачких фигура. У тој фигури обједињена су најбитнија својства умјетности Бранка Ђопића. Милостив, саосјећајан, Раде Ђопић заштитнички однос на посебан начин исказује према унуку Бранку. Та непрестано будна брижност најдирљивије је исказана, у ноћно недоба – када унук, у стању испреплетености сна и стварности, крене у сусрет својим фантазијама – кратким питањем: „Баја, куда ћеш?”, једним од најупечатљивијих мјеста у овој необичној књизи, упитом који моћно одјекује читавом српском књижевношћу. Питање се савршено надовезује и тако емотивно снажно дозива са оним које у Кочићевој приповиједи „Кроз Мећаву” Реља Кнежевић упућује дјечаку Вуји: „Идеш ли, роде?”, и тако успоставља моћну везу између ова два веома сродна књижевна класика.

Проф. др Душко Певуља

Др Злајко Јурић и проф. др Ренаџа Аџосџини

Тихомир Станић: Мост који нас спаја

Непролазност написаних ријечи великог Иве Андрића уприличено маестралним извођењем Тихомира Станића одушевила је изабрану мариборску публику.

Монодрама „На Дрини Ђуприја” изведена је 11. октобра 2025. године у организацији КУД „Свети Никола” у просторијама СПЦ Ђирила и Методија у Марибору.

Скроман, одмјерен и једном ријечју јединствен у својој једноставности Тихомир Станић је своју публику телепортирао у Вишеград у вријеме кад се мост градио.

Глума која тече као ријека Дрина украшена ванвременским мостом, сведена, постојана али на моменте тако плаховита остаје да свједочи колико су пророчке ријечи биле нашег нобеловца.

За овај догађај владало је велико интересовање и тражила се карта више што указује на чињеницу да смо жељни културних садржаја наших коријена.

Управо симболично је, да је Тихомир Станић извођењем монодраме постао мост који нас спаја са нашом суштином, нама као људима потребна је умјетност као духовна храна да нахрани наша гладна срца жељна српске тоpline.

Након извођења монодраме уприличено је дружење са нашим прослављеним глумцем. Сви велики људи су једноставни, а сви људи који би да буду велики заборављају ту ситницу.

Текст: Драгана Латинић Керкез

ВЈЕРА

Шта је оно што нас веже
Што се увуче у наше душе
Попут сјете тихо реже.

Шта је оно што нас чини
Повезаним у туђини
Попут камена постојано
да одолијева сунцу и киши.

Шта је оно што нас држи
Усправно и поносито
Попут јаблана у шуми храстова.

Шта је оно што ослушкујемо
Говорећи нематерње ријечи
Које глатко не клизе са уста.

Само зрнце у дну срца
Вјера чврста, вјера сјајна
Вјера чиста, вјера православна.

Драгана Латиновић Керкез

6. Смотра фолклорних ансамбала ветерана - Требиње 2025

Српско културно просветно друштво „Свети Сава“ Крањ учествовало је 28.- 30. марта 2025. на шестој Смотри фолклорних ансамбала ветерана у Требињу. Организација, Градско - културно умјетничко друштво "АЛАТ - Swisslion" Требиње.

Уз велико интересовање и велики број учесника из Европе, организатор је побринуо за лепо време, добар дефиле улицама Требиња и заједничким колом на тргу Слободе, добар осећај загрљене Србадије, добар смештај са два ноћења у Туристичко-рекреативном комплексу „Град сунца“, апартманско насеље Бијели град са феноменалним обилним доручком домаће хране, са свим инструкцијама и вођењем задужених лица, од којих посебно истичемо контакт особу Тамару Шишић, која је на све мислила.

Председник друштва "АЛАТ - Swisslion" Требиње, господин Недељко Ламбета,

организовао је куртоазну посету представника свих друштава код Градоначелника Требиња у Градској кући на упознавање, разговор и чашицу, где је представљена визија развоја и организације општинских органа и рада по потребама једног добро организованог града.

У вечерњим часовима, после доласка и смештаја, у слободним активностима, било је обезбеђено заједничко дружење уз музику у просторијама Дома младих и ноћна шетња улицама лепог града Требиња.

Другог дана, пун град посетилаца, грађана и учесника са свим шаренилом ношњи, развијеним заставама друштава и држава одакле долазе грајали су два сата на тргу Слободе. Мимоход је водио затим, поред Саборног храма Светог Преображења Господњег и поред споменика Великом Патријарху Српском Павлу.

У 14 часова је почео програм наступа у Културном центру Требиње. Наше друштво је наступило играма из Лесковца и Венцем Крајишких песама. После дужег чекања, ипак је добро одиграно. Због великог броја учесника програм је трајао до касно у ноћ, после чега су се учесници смотре преселили на свечану вечеру, која је организована у Салону „Афродита“ у Бањевцима код Требиња. Пуна, крцата, дворана једва је стиснула све. Добра храна, пиће и музика, трајала је према јутарњим сатима. Онда спавање.

ХОДОЧАШЋЕ

Требиње, без посета околних знаних споменика историје тог краја, не би

било Требиње. Одмах по доласку посетили смо Мркоњиће, родно село Светог Василија, које је преуређено у манастир Светог Василија. Пријатан духовни кутак и мирноћа целог краја говори о значају родне куће великог свеца. Његов пут нас је онда водио пут Манастира Тврдош, цркве Херцеговачке Грачанице и Манастира Острог. Поклоњење свецу и његовим моштима, посетиоцима озари лица и духовно уздигне.

Узгред смо посетили у Манастиру Тврдош и гробно место великом човеку, Владике Атанасија. После ходочашћа спустили смо се Бјелопавлићком долином преко Подгорице, Цетиња, Будве у Боку Которску. Пут нас је затим, уз Божју помоћ, одвео истим путем назад за Крањ.

Ветеранска фолклорна група СКПД Свети Сава Крањ и Мушко-женска певачка група СКПД Свети Сава Крањ. Председница друштва Милка Давидовић

Текстом документовао и сликао
Драгиша Лазовић

Матија Бећковић - Вера Павладољска

Српско културно просветно друштво Свети Сава Крањ, организовало је заједно са издавачком кућом Anima Animus из Љубљане представљање издања првог словеначког превода песничке збирке академика Матије Бећковића „Вера Павладољска”, у петак, 6. јуна 2025. у 17 часова у Градској библиотеци Градске општине Крањ.

Уз присуство песника и академика Матије Бећковића, присутни су били још преводилац књиге Клариса Јовановић из Љубљане, представници издавачке куће коју је анимирала Патриција Шашек из Љубљане, представница Амбасаде Републике Србије из Љубљане, која је уручила признање др

Невени Ступар за свој рад, ученици Српске допунске школе у Словенији са одличним рецитацијама и певањем песама под вођством професорице др Невене Бркић Ступар. Учествовао је за цео разред деце са пратњом гитаре музичарке која је дошла са гостима из Београда.

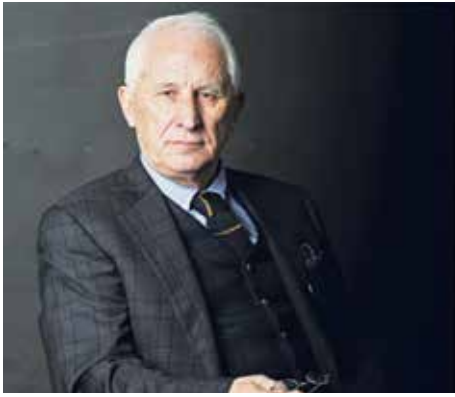
Овај пут је са Матијом Бећковићем дошла и једна од близнакиња, његова ћерка Оља, српска глумица, новинарка и телевизијска водитељка, која је пет минута млађа од сестре Људмиле, професорице музике. Свештеник СПЦ парохије Крањске о. Бранислав Тодорић са породицом и многи други.

Поему Вера Павладољска, је као прву, музички обрадио и певао познати певач Арсен Дедић. Ту песму је отпевао један од учесника Српске допунске школе у Словенији. Учешће деце са оригиналним наступима, одушевили су нашег госта Матију Бећковића.

Морамо похвалити Градску општину Крањ и њену Градску библиотеку са вођом Нином Светељ, за техничку помоћ око реализације и бесплатан уступак дворане за овај догађај, који је био изненађујуће, добро посећен са члановима друштва и осталих гостију.

Друштво Свети Сава са својим члановима припремили су и мању

закуску са пићем, поклончићима и цвећем.

Представљање књиге је претходног дана, у четвртак, 5. јуна 2025. било и у Љубљани у Парохијском дому Црквене општине Светог Ђирила и Методија са неколико другачијим концептом, са више разговора са песником и Академиком. Циљ је, наравно био исти и добро посећен.

Матија је Веру упознао у Ваљеву где су обоје били као гимназијалци 1956. Овако је описао тај догађај:
„Вера Павлодољска је моја прва поема и моја прва љубав. И не знам баш много оних који су се оженили својом првом љубављу. Помешали су се живот и поезија, а поезија је мој живот и моја прва и последња љубав.”

Опис тог догађаја:
„Кад дођеш у било који град,
а у било који град
се долази врло касно.
Кад дођеш врло касно
у било који град,
ако тај град
случајно буде Ваљево,
где сам и ја дошао,
доћи ћеш путем
којим си морао доћи,
који пре тебе није постојао
него се с тобом родио,
да идеш својим путем
и сретнеш ону
коју мораш срести,
на путу којим мораш ићи,
која је била твој живот
и пре него што си је срео
и знаш да постоји
и она и град
у који си дошао.»

„Кад сам је други пут видео рекао сам:
„Ено моје поезије како прелази улицу.”
- Матија Бећковић.

Текст и фото: Драгиша Лазовић

Посијело Тронеђе Стрмица 2025

Српско културно просветно друштво Свети Сава Крањ, учествовало је 29. јула 2025. године, са својом мешаном Мушко-женском певачком групом заједно са Мушком пјевачком групом „Буковчани” из Книна, на 29. сијелу Тронеђе Стрмица код Книна.

На смотри фолклорних и певачких група био је 21 учесник из: Дрвара, Загеба, Коренице, Београда, Удбине, Жагара, Босанског Грахова, Голубића, Книна, Сплита, Гламоча, Кистања, Крања, Стрмице,... представљање је било на нивоу, како је речено, највећем до сада. Уз велики број присутне публике били су и званичници Шибенско-Книнске жупаније. Уз будно праћење книнске

полиције, догађај је прошао у најбољем реду са великим задовољством и радошћу свих учесника српских група. Организатор је поделио признања за учешће на приредби и угостио све присутне са вечером и пићем.

Догађај су пратили и медијске куће из Хрватске и Србије. Београдске Вечерње новости су објавиле чланак догађаја у свом часопису одмах другог дана. Са Буковчанима смо били на њиховом ручку у Скрадинском залеђу. Хвала им на добродошлици братском загрљају.

Наш члан Мушке певачке групе Свети Сава и члан друштва, Сретко Масникоса је за наше присутне чланове и чланове

Буковчана, организовао сутрадан, ручак у својој кући код Кистања. Уз јагњетину прилегла се ракија и домаће вино. Поново се „Ори, ори, Буковица цела”... песма је дигла из придремка комшилук и повратнике који су нам се придружили.

Некако, се цела Книнска Крајина пробудила из туге и сете.

Запекло сунце, жега и суша, на скоро 40 степени. Хладовина није припомогла да сакрије грашке зноја на челу. Једини спас је хладна чаша воде и „ладовина”. Камен и песак се загрева да је по њему тешко ходати. Све је већ одавно испарило, трагови остали за вечно. Куће

у рушевинама и трњу, гране се савиле и увеле до црне земље и буде жалост и бол за опустелим крајем, срушена и преврнута ћирилица, куће без деце и дечје граје. Нема игре а шах су замрзли. Очи упале у дупље као да их је срам да прогледају. Судбина.

Таква је слика Крајине коју само шкљоцну пролазници и оду и иду тако стисњена срца. Бог ће помоћи да се све врати и буде како је било некада.
Милка Давидовић, председница

Са записима и сликама отетим
забораву
Драгиша Лазовић

Тридесет година Вука

У години у којој обележавамо три деценије од оснивања и непрекидног рада Културно-просветног спортског хуманитарног друштва „Вук Караџић“ у Радовљници, осврћемо се на пут који је оставио дубок траг у животима многих наших сународника у Словенији. Од првих дана, када је група ентузијаста са севера Словеније препознала потребу за очувањем српског језика, културе и традиције, до данас, „Вук Караџић“ је постао не само чувар идентитета већ и мост пријатељства и сарадње између народа.

Као што смо већ писали у претходним бројевима годину јубилеја смо отворили у јануару месецу свечаним отварањем наших простора и 11. Целовечерњим концертном наших фолклорних и певачких група. Затим наставили са Литерарном вечери у фебруару и певачким концертном у мају.

Извођачки ансамбл КПСХД „Вук Караџић“ Радовљница

Драги читаоци часописа Мостови, пријатељи и поштоваоци рада нашег друштва, овом приликом ћемо подијелити догађања и манифестације са којима смо наставили обележавање овог великог јубилеја за наше друштво.

Учешће на „Културној маврици“ у Јесеницама
„Културна маврица“ догађај у организацији Младинског центра, Савеза Културних друштава и општине Јесенице, ове године одржао се задњу суботу у мају као увод у „Јесенишко полетје“ које наша општина сад већ традиционално организује сваког лета на подручју града Јесенице.

Наше друштво је редовни учесник манифестације која је посвећена промоцији међукултурног дијалога, различитости и суживота међу људима различитог културног, етничког и верског порекла.

„Културну маврицу“ смо отворили свечаним дефилеом свих учесника, кроз Јесенице, до Чуфарјевог трга где смо се публици и пролазницима представили са краћим сплетом игара а у

Женска певачка група КПСХД „Вук Караџић“ Радовљница

Заједничка фотографија свих учесника у програму

културном програму на Старој Сави наше друштво представило се женском певачком групом и извођачким ансамблом са „Шопским играма”.

Поред нашег друштва учесници у програму били су: КУД „Триглав”, КШД „Хрушица”, ФС „Јулијана”, МКД „Илинден” Јесенице, КШД „Бисер”, Фолклорно друштво „Преддвор” и Дувачки оркестар Јесенице-Крањска Гора. Посебни гости овогодишње „маврице” били су КУД „Абрашевић” и представници побратимљене општине Ваљево.

По завршетку културног програма посетиоци су имали могућност да пробају домаће специјалитете и кулинарство са подручја некада нам заједничке државе.

Наше друштво је искористило прилику, да ову манифестацију искористи у сврхе промоције нашег јубилеја и културних догађаја који су уследили у наредним данима.

Видовданска прослава

У јуну, тачније 14. јуна 2025. године на Старој Сави у Јесеницама смо у склопу

Представљање учесника у програму на Чуфарјевом штрџу Јесенице

Бојашиа штрџеза са српским традиционалним јелима

Заједничко сликање наших вредних чланова пред почетком фестивала

Догела признања и награда свим учесницима у програму

„Јесенишког полетја” организовали нашу традиционалну „Видовданску прославу” која је повезала све генерације и поново доказала, да је неизоставан део културног догађања и живота у општини Јесенице а и шире.

Прославу и забаву смо започели са музиком и Топ бендом из Бања Луке а у касним поподневним сатима уследио је богат културни програм у којем су ове године наступиле фолклорне групе из Словеније, Аустрије и Италије. Учесници су својим наступима одушевили многобројну публику, а ове године су нам се представили: дечији и извођачки ансамбал СКУД „Понтесмостови” Трст, дечији, припремни и извођачки ансамбал СКСО „Круна” Скио (Италија), КУД „Острог” Линц (Аустрија), КД „Брдо” Крањ – млађа секција Камник, СД „Др Младен Стојановић” Велење, МКД „Илинден” Јесенице као и дечија фолклорна група нашег друштва.

Поред културног програма као и увек побринули смо се за добру забаву, храну

и пиће. Сви љубитељи добре хране уживали су у добро припремљеним и укусним ћевапима у лепињи а најмлађи посетиоци у слатким мини палачинкама. Као и претходних година тако и ове велико интересовање привукла је наша томбола за коју су овом приликом наши чланови и пријатељи друштва прикупили рекордних 1.200 награда.

Забава је настављена до касно у ноћ уз музику, плес и опуштено дружење свих присутних посетилаца којих је ове године било током саме манифестације више од 1.500. Сама манифестација је оправдала своје постојање поновним спајањем богатог културног наслеђа, музике, игре и опуштеног дружења наших мештана и посетилаца из осталих крајева а уједно нас подсетила колико је важно неговати заједништво и чувати нашу традицију и културу.

Свечана академија поводом 30 година постојања КПСХД „Вук Караџић” Радовљица

У свечаној атмосфери и уз присуство бројних гостију, чланова и пријатеља, Културно-просветно спортско хуманитарно друштво „Вук Караџић” из Радовљице обележило је три деценије успешног рада и постојања. Свечана академија одржана је у суботу 20. септембра у велелепној барочној дворани Радовљишке грашчине као круна богатог јубиларног програма који је током године обухватио низ културних, уметничких и спортских манифестација нашег друштва.

После извођења химни Србије и Словеније гостима се обратио Мирослав

Деца фолклорна трупa КПСХД Вук Караџић Радовљица

Мартић, председник друштва, који је том приликом нагласио да је велика част бити део оваквог друштва, али и да је то у исто време велика обавеза коју се трудимо да испунимо са задовољством, јер је то пут који је оставио наш Вук Караџић и који представља мотив за наше лепше сутра и даје снагу због које ће успешно дочекати и наредних 30 година.

Свештеник Александар Обрадовић је у име Српске православне цркве рекао да јубилеј од 30 година није само број. То је време испуњено љубављу према традицији и заједници. Од првог изласка на позорницу па до данашњег дана Културно друштво „Вук Караџић” било је више од ансамбла, био је дом за све оне који вреднују моћ песме и игре и народног стваралаштва као и дом у коме се чува и поштује српска традиција.

Присутнима се обратио и жупан општине Радовљица Цирил Глобочник истичући јако лепу сарадњу са друштвом посебно у последњих 15 година колико се он налази на месту првог човека ове општине. Велики значај се огледа у

Архијерејски намјесник љубљански Прошојереј Александар Обрадовић

томе да су многе манифестације и догађаји организовани на виском нивоу где су укључени сви, од најмлађих до најстаријих, искрено честитајући јубилеј 30 година постојања.

Мешовити певачки хор КПСХД Вук Караџић Радовљица

Симон Тончев

Александар Стаматовић

У име општине Јесенице госте је поздравила Вера Ђурић Дроздек - директорица општинске управе, рекавши да овакви догађаји веома доприносе очувању културе, језика, идентитета и традиције једног народа.

„Не само да сте очували српску традицију, песму и игру већ сте уткали неизбрисив траг у културни мозаик Горњее регије и читаве Словеније. Ваша одговорност и ентузијазам доказ су да љубав према традицији и култури не познају границе“, рекао је овом приликом Милан Гламочанин, председник Савеза српских друштава Словеније честитајући јубилеј.

Миа Томић

Гости су дочекани по старом српском обичају уз хлеб, со и ракију

Александар Стаматовић, високи саветник у Амбасади Републике Србије у Словенији, нагласио је да је ово један изузетан јубилеј који је организован на достојанствен начин на репрезентативном месту и да Амбасада Републике Србије подржава рад свих наших друштава који раде на просторима Републике Словеније као и сарадњу са локалном заједницом.

Извођење српских духовних и староградских песама као и рецитација наших чланова публика је наградила заслуженим аплаузом. На крају свечаности председник друштва доделио је „Вукова признања“ свим оснивачима друштва као и досадашњим председницима у протеклих 30 година.

Дружење по завршетку академије

Посебну награду и признање „Почасног члана“ уручио је нашем члану и оснивачу Недељку Видићу за активно учешће у раду друштва свих протеклих година. Овај јубилеј је још једном показао да „Вук Караџић“ остаје стуб културног живота Срба у Радовљници и шире, али и пример како се љубав према завичају и традицији може успешно неговати и преносити на млађе генерације и изван граница наше матице.

Аутори:
Сандра Јевтић и Мирослав Мартић

Играћемо шта нам срце зна

У суботу, 18. октобра 2025. године, одржани су 6. Међународни сусрети ветерана и рекреативаца фолклора под називом „Играћемо шта нам срце зна“, у организацији фолклорног друштва „Теодора“.

Ветеранско-рекреативна секција СКУД „Видовдан“ Љубљана по други пут се одазвала позиву наших драгих пријатеља и у ноћним сатима 16. октобра, добро расположена, кренула на пут.

Уз песму, причу и дружење, ноћ је брзо прошла, те смо у јутарњим сатима у петак, 17. октобра, стигли у Ниш. Добро расположени, започели смо обилазак овог шармантног града југоисточне Србије, смештеног на реци Нишави — града богате историје и културе.

Прошетали смо до улице некадашње нишке чаршије, познате као Казанцијско сокаче, где смо уз домаћу кафу и доручак повратили снагу, а затим, одлично расположени, наставили до Нишке тврђаве. Ова очувана турска војна грађевина из 18. века налази се у центру града, на обали Нишаве, и садржи бројне историјске објекте. Данас је претворена у градски парк у којем се налазе Градска башта, Историјски архив

и Метеоролошка станица. Тврђава је домаћин светски познатим фестивалима „Nišville“ и „Nisomnia“.

Као и претходног пута, посетили смо Геле-кулу, која се налази неколико километара од центра Ниша, на путу за Нишку Бању. Кула је 1809. године сазида од лобања српских ратника као опомена народу, али и као израз беса Османлија због побуне против султана. У зидове куле четвороугаоног облика, висине око четири метра, уграђене су биле 952 лобање, од којих је данас сачувано 58.

Ниш је познат по одличној храни, музици и срдчним људима — а све то нас је дочекало те вечери у ресторани „Душанов конак“, где смо се дружили са нашим драгим домаћинима до касно у ноћ.

Иако претходног дана нисмо одмарали, у суботу смо поранили — дошло је време за наступ. Уз музику и међусобну подршку, у веселој атмосфери почеле су припреме. Срце нам је закуцало јаче, а талас емоција преплавио нас је.

Спремни и весели, заједно са осталим учесницима, прошетали смо парком Светог Саве, након чега је уследило фотографисање испред цркве Светог цара Константина и царице Јелене.

После дефилеа и свечаног отварања, отпочео је званични програм. Током манифестације прикупљала се новчана помоћ за кафе-радњи центар „Звуци срца“ из Ниша, у којем су запослена лица са сметњама у развоју.

Ове године, на већ свима познатој бини у Основној школи „Свети Сава“, представило се петнаест друштва из Ниша, Чајетине, Зајечара, Ужица, Ваљева, Крушевца, Трнова, Београда, Врања, Крагујевца, Смедеревске Паланке и Љубљане.

Учествовали смо ветерани и рекреативци фолклора из Србије и региона, који смо кроз игру и песму показали да фолклор спаја људе и инспирише заједништво.

Ветерани СКУД „Видовдан” представили смо се Влашким играма из Халова, аутора Данијела Серчића, под стручним и посвећеним уметничким руководством Душана Кнежевића.

Фолклорно друштво „Теодора” из Ниша кроз свој рад промовише народно наслеђе и повезује генерације, а својим фестивалима негује дух заједништва и хуманости — што је и ове године била главна порука сусрета: играти онако како срце зна.

И заиста смо играли – и како на бини, тако и после наступа, до касно у ноћ. Пуног срца и лаганих ногу, дружили смо се и веселили са нашим пријатељима фолклорашима на свечаној вечери у ресторану „Hollywood”.

Свему лепом дође крај, па тако и нашој посети Нишу. У недељу опростили смо се од града који нас је још једном

дочекао отвореног срца. Сваки сусрет, свака игра и свака песма подсећају нас да фолклор није само традиција, већ начин живота — нит која повезује људе без обзира на године и удаљеност.

Ненаспавани, али са осмехом на лицу и срцем пуним успомена, упутили смо се ка Љубљани. На повратку смо посетили етно-село Моравски конаци, комплекс смештен у долини Велике Мораве. Док нас је сунце грејало, уживали смо у домаћој кухињи и погледу на село окружено језером са девет острваца повезаних дрвеним мостићима и воденицама, чије је клепетање дочарало потпуни амбијент прошлих времена.

Спремни смо за нове изазове и путовања која нас чекају, јер нас свака нова сцена, свако дружење и свака песма обогаћују и подсећају зашто играмо — из срца и за срца!

Другови из „Теодоре” поручују нам да КОЛО НИЈЕ САМО ВЕЛИКИ БРОЈ КОРАКА, ВЕЋ И ЉУБАВ КОЈА ИСТЕ ВЕЖЕ!

И зато — „ИГРАЋЕМО ШТА НАМ СРЦЕ ЗНА!”

Текст: Слађана Звиздало
Фото: архив друштва

Чаробно коло

„Бајка о чаробном колу” – вече посвећено традицији, наслеђу и игри која спаја генерације.

У Љубљани је последњег викенда у октобру одржан догађај у организацији СКУД „Видовдан” посвећен промоцији књиге и представе „Бајка о чаробном колу”, пројекта који слави и чува дух Козаре кроз уметност, игру и реч. Вече је било посвећено промоцији Козарачког кола, аутентичног симбола народног стваралаштва и поноса, које је данас кандидат за УНЕСЦО листу нематеријалног културног наслеђа.

Домаћини су присутне госте, љубитеље културе и традиције, повели на путовање кроз време, у свет игре и наслеђа који спаја генерације. У првом делу програма публика је имала прилику да, након наступа женске певачке групе СКУД „Видовдан”, упозна Мирка Борјановића, председника КУД

„Коловит” из Градишке, једног од аутора и идејних твораца књиге и представе. Кроз разговор је открио како је од

идеје до реализације протекло процес стварања дела које на јединствен начин комбинује историју, уметност и емоцију једног народа.

Разговором је публици приближио сам процес кандидатуре за УНЕСЦО листу нематеријалног културног наслеђа, као и будуће планове у промоцији Козарачког кола. Мирко Борјановић је истакао да је „Бајка о чаробном колу” настала из потребе да се сачува дух заједништва и поноса, али и да се традиција приближи млађим генерацијама на савремен и топао начин. „Козарачко коло није само игра – то је прича о људима, о заједништву, о снази народа који памти и чува своје корене”, нагласио је он.

У оквиру истог пројекта организован је и ликовно-литерарни конкурс за децу до 15 година, на који пристигло више од 90 радова. Осим чланова СКУД „Видовдан”, велики део радова чине и радови ученика српске допунске школе, као и чланова литерарно стваралачке секције културног друштва из Марибора. Њихови радови, цртежи и текстови надахнути мотивима традиције и наслеђа нашег народа, приказани су на изложби у холу, као део вечерњег програма. Посебне похвале и награде добили су Лав Вујић, Николина Кањевац и Алексеј Колев за најбоље ликовне радове у млађем узрасту, као и Адриан Јерковић, Мила Рашић, Андреа Марковић за најбоље радове у

старијем узрасту. Посебне похвале су изражене четворогодишњој Жаклини Зорић, најмлађој учесници конкурса, као и некадашњој чланици друштва Сари Видовић, која се уметношћу

бави полу-професионално и која је, не учествовавши на конкурс, насликала и поклонила друштву два рада на тему културног наслеђа нашег народа.

Издвојени су, награђени и изложени и литерарни радови, чији су аутори Миа Малеших, Стефан Дрљача и Тара Раденковић.

Након кратке паузе и разгледања изложбе, публика је уживала у представи „Байка о чаробном колу”, у којој су учествовали чланови КУД „Коловит” из Градишке, уносећи искрену енергију и топлину на сцену. Представа је дочарала дух Козаре и лепоту традиције која, иако стара, остаје вечито млада докле год се преноси с колена на колена.

Вече је завршено захвалама организатора, који су подсетили да традиција није реликт прошлости, већ жива нит која повезује прошле, садашње и будуће генерације.

Пројекат је реализован уз подршку Министарства културе Републике Словеније, а захвалност за подршку у раду друштва упућена је и Јавном фонду за културне делатности Републике Словеније, Министарству културе Републике Србије, Управи за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, те бројним донаторима и партнерима: Агенцији А-Z, Gostionicama Zajčja Dobrava и Vodnikov Hram, Atlantic Grupi, компанијама DonDon i Eko Kliner.

Текст: Данијел Серчић
Фото: Душан Јовановић, архив друштва

Festival folklora Didim 2025

Putovanje KUD „Mladost“ iz Ljubljane na turneju u Didim – Turska 2025

U petak, 29. avgusta, u ranim jutarnjim časovima, Kulturno umetničko društvo „Mladost“ iz Ljubljane krenulo je na dugo iščekivanu turneju u grad Didim, na jugozapadnoj obali Turske. Ova avantura, u kojoj je učestvovalo 30 igrača iz izvođačke ekipe, bila je ispunjena radošću, uzbuđenjem i nezaboravnim trenucima.

Kao i uvek, pouzdani prevoznik ovog putovanja bio je Ljubljanski potniški promet, koji nam je obezbedio najbolji autobus i odličan tandem vozača – Zdravka i Roka. Njihova profesionalnost i vedar duh ulivali su sigurnost i dodatno podizali raspoloženje tokom dugog puta.

Radost ponovnog putovanja

Igrači „Mladosti“ bili su posebno ushićeni jer su, posle dužeg perioda pauze, ponovo krenuli na turneju u inostranstvo. Za mnoge je ovo bilo prvo putovanje u Tursku, zemlju bogate istorije, kulture i tradicije, što je donelo dodatnu dozu uzbuđenja. U autobusu je vladala vesela atmosfera – pesma, smeh i razgovori su

Prijem kod guvernera

se smenjivali sa trenucima odmora. Put kroz Hrvatsku i Srbiju protekao je mirno i bez poteškoća, a omladina je veći deo puta prespavala ili uživala u vožnji.

Prva velika pauza – Plovdiv

Prva ozbiljnija pauza napravljena je u Plovdivu, jednom od najlepših bugarskih

gradova. Kratak boravak bio je dovoljan da se oseti duh ovog istorijskog mesta, poznatog po antičkom teatru, starom gradu i mnogobrojnim uskim uličicama koje odišu šarmom. Omladina je iskoristila priliku za odmor, laganu šetnju i prvu zajedničku fotografiju na tlu Bugarske. Nakon prenoćišta, plan je

Zajednička fotografija ispred autobusa LPP

bio da se rano ujutro krene dalje – prema veličanstvenom Istanbulu.

Istanbul – grad na dva kontinenta

Dolazak u Istanbul planiran je u 14 časova, što je svima ostavilo dovoljno vremena da upoznaju ovaj čuveni grad na Bosforu. Već pri ulasku u grad vladalo je posebno uzbuđenje – omladina je bila presrećna što ima priliku da po prvi put vidi jednu od najvećih svetskih metropola. Dan je bio ispunjen obilascima najpoznatijih znamenitosti: Sultanahmet park, srce istorijskog centra, veličanstvena Aja Sofija, simbol vekovne istorije, Topkapi palata i njeni raskošni vrtovi, šetnja kroz šareni Kapali čaršiju – Bazar, gde je omladina uživala u kupovini suvenira, nakita, začina i poklona za svoje najbliže. Posebno će se pamtiti taj trenutak sreće i uzbuđenja: šarenilo tezgi, cene koje su se uz osmeh „pogađale“ i pune ruke kesica koje su folklorasi doneli iz ovog orijentalnog raja. Tu je bila i vožnja brodom preko Bospora – za mnoge prvi put kada su zakoračili na azijski kontinent. U Kadiköju, živopisnom delu azijskog Istanbula, nastavili smo druženje uz šetnju i uživanje u lokalnom duhu grada. Povratak na evropsku stranu vodio je preko Taksim, gde su se folklorasi

Prijem kod gradonačelnice

prošetali kroz glavnu ulicu prepunu prodavnica, kafića i turista. Ni čuveni Galata toranj nije bio zaobiđen, jer se sa njega pruža jedan od najboljih pogleda na grad. Kako se približavalo večer, grupa je koristila metro, što je za neke bio prvi susret sa ovim načinom prevoza u gradu od preko 15 miliona stanovnika. U autobusu su ih čekali odmorni vozači, spremni za nastavak puta.

Put ka Didimu

Tačno u ponoć, autobus je napustio Istanbul i krenuo ka krajnjem odredištu – Didimu, gradu smeštenom između Izmir i Bodruma, poznatom po lepim plažama, gostoprimstvu i istorijskom nasleđu. Kao što je bilo planirano, omladina je veći deo puta prespavala i odmarala, kako bi osvežena stigla u mesto gde ih očekuje bogat festivalski program i nova prijateljstva.

Pred Aja Sofijom

Dolazak u Didim

Ujutro smo stigli u Grand Hotel Didim, koji je bio sasvim solidan i pružio nam sve što je bilo potrebno za ugodan boravak. Čiste posteljine i uredne sobe posebno su prijale nakon dugog puta. Prvi dan u Didimu iskoristili smo za druženje, kupanje i odmor, a uveče za šetnju obalom, obilazak grada i zajedničko piće u lokalima – naravno, opet nije izostala ni kupovina sitnica koje će nas podsećati na ovo putovanje.

Susret sa guvernerom i defile

Drugog dana, posle doručka, svi učesnici festivala poslali su po jedan par predstavnika na svečani prijem kod guvernera Mesuta Čobana, gde su se društva predstavila i poželeva uspešan početak festivala. Kasnije tog dana usledile su pripreme za veliki defile

Publika u amfiteatru

kroz obalu Didima. Obučeni u narodne nošnje, ponosno smo koračali kroz grad, mašući okupljenim građanima i turistima, najavljujući festival koji je svečano trebalo da započne narednog

dana. Vesela muzika, osmesi i razdragana publika stvorili su posebnu atmosferu koja će svima ostati urezana u sećanje.

Festival i koncert

Trećeg dana, 2. septembra, folklorna delegacija KUD „Mladost“ posetila je gradonačelnicu Didima, Hatidže Genčaj, koja nam je srdačno poželeva dobrodošlicu i svakome uručila poklon u znak pažnje i gostoprimstva.

Kasnije tog dana sve je bilo u znaku priprema za koncert. Uveče smo nastupili u novoizgrađenom amfiteatru, pred oko 4000 posetilaca koji su uživali u bogatom programu. Publika je imala priliku da vidi društva iz Slovenije, Grčke, Ukrajine, Gruzije, Kipra i Turske. Naš nastup dočekan je gromoglasnim aplauzom, a na kraju festivala svi učesnici dobili su pehare i priznanja od strane organizatora.

Učesnici Festivala

Nastup KUD Mladost Ljubljana

Dani uživanja u Didimu

Nakon festivala ostali smo u Didimu još dva dana, koje smo iskoristili za kupanje u toplom Egejskom moru, opuštanje na plaži i druženje. Poseban doživljaj bilo je krstarenje brodom, tokom kojeg smo uživali u pogledu na obalu i u morskome povetarcu, kao i obilazak čuvenog Apolonovog hrama, jednog od najznačajnijih istorijskih spomenika ovog kraja.

Povratak kući

Povratak nazad bio je prijatan i lagan. Napravili smo kraću pauzu u Sofiji, gde smo i prenoćili. Sledećeg jutra put prema Ljubljani tekao je toliko brzo i glatko da

Vodstvo sa vozačima Zdravkom i Rokom

U Aja Sofiji

smo imali osećaj kao da letimo, a ne da se vozimo autobusom.

Posebnu zahvalnost dugujemo našim vozačima, Zdravku i Roku, koji su profesionalno i odgovorno odradili svoj posao, brinući da ceo put prođe sigurno i bez ikakvih poteškoća. Nakon deset dana turneje, stigli smo nazad u Ljubljanu, gde su nas, sa osmesima, zagrljajima i ponekom suzom radosnicom, dočekali naši roditelji. Taj trenutak povratka, pun emocija i sreće, bio je savršen kraj jednog nezaboravnog putovanja koje će ostati zapisano u istoriji našeg društva.

Tekst: Bojan Antonić
Foto: Dušan Jovanović

Kod Apolonovog hrama

Путешествије по Шпанији

Септембар је био прави месец за још једну дивну и незаборавну турнеју. Овог пута фолклораши СКД „Петар Кочић” и њихови пријатељи, одлучили су да посете прелепу Шпанију.

Кад је стигао позив за фестивал, била сам помало скептична да ли ће се ово путовање остварити, првенствено због даљине и дуге возње. Међутим, чим сам споменула могући одлазак, пријаве су се ређале једна за другом, и тако смо после свих летовања и одмора нестрпљиво дочекали и наш заједнички пут у Коста Браву (Costa Brava), тачније Љорет де Мар (Lloret de Mar).

У вечерњим часовима је пун аутобус веселе дружине започео свој пут. Како то и обично бива наш Вито је одмах заређао са чашицама за срећан пут и зачули су се први стихови песама. Видно расположени уз песму дочекали смо и поноћ, где се некимма већ мало приспавало, а мања група је на предњим седиштима и даље тихо певушила. Преко дугачке Француске, освајава јутро и стижемо у прелепу нам Шпанију. Песма и весеље у аутобусу није стајало и срећно стигосмо у Љорет де Мар. Испред нас прелеп и огроман хотел и питамо се да ли ћемо заиста ту одсести.

Следио је ручак, али смо пре тога кренули мало у обилазак тог прелепог

туристичког градића. Као мала деца, одушевљени, не осећајући умор уживали смо у погледима, а падале су и прве фотографије. На кратко смо се упознали са градом, преузели своје собе и поподне је било слободно. Неко је кренуо на плажу, неко на базене, а неки су и одмарали. Са терасе се зачу граја и изађох да видим шта се дешава. Наши Вито и Бато упустили су се са Шпанцима у такмичарске друштвене

игре у којима су однели и прво место. Честитање и славље били су знак да је турнеја лепо започела. Дан је био прелеп, а вече је било намењено шетњи. Сутрадан је био за нас најважнији дан, јер се тај дан одвијало оно због чега смо и дошли. После краћег купања у таласима следиле су припреме за наступ. Сви заједно кренули смо ка зборном месту, прелепом тргу у самом центру града где смо се сусрели и упознали са другим

групама. Посебну лепоту пружиле су девојке из Панама са својим богатим и дивним костимима. Фотографисања је било на сваком ћошку, а онда је уследило оно најлепше. Дефиле кроз град и покрај обале мора, домаћини и туристи који су нас бодрили све време, пуне улице насмејаног и веселог народа. Свака група играла је и певала песме својих крајева. Мајо и Миле поносно су вијорили наше заставе. Срца су нам била пуна, јер смо имали прилику бити део те дивне приче.

После дефилеа скупили смо се испред велике сцене на којој су се смењивали наступи свих учесника. Иако смо били тек 21. то није умањило наш квалитет и поносно смо публици представили нашу лепу Шумадију. Овације су биле

снажне, похвале са свих страна и било је дивно гледати те моје драге људе око мене који су заиста пресрећни што су имали прилику представити се и у далекој Шпанији. Још једна дивна плакета засијала је у нашим рукама. Видно уморни и од сунца и од чекања, ту ноћ решили смо да одморимо.

Недеља је била што се каже „слобода народу”, купање, сунчање, масаже у цакузију, скитање...свега је било на вољу.

У понедељак смо рано после доручка кренули на излет у Барселону. Прво што смо угледали испред себе је дивна катедра Сграда Фамилија (Sagrada

Famillia) од које је свима застао дах. Док је екипа користила време за бележење успомена, Мајда, Марта и ја, отишле смо да резервишемо туристички аутобус за обилазак Барселоне. Поделили смо се у групе и уживали у двочасовном разгледању тог милионског града. Тријумфална капија, Кућа Батљо (Casa di Batillo), споменик Колумба, најпознатија улица Рамбла (La Rambla), чаробан парк Сјудадела (Ciudadella) биле су станице на којима смо силазили и дивили се свој тој лепоти.

Иако сам била мало уплашена да се неко не изгуби, Богу хвала дан је успешно завршио и наши шофери чекали су нас поново код божанствене Саграде Фамилије. Много фотографија и много дивних успомена носимо из овог великог града. Песмом назад до хотела а онда нас је дочекала киша. Како то вече нисмо нигде могли изаћи, у холу хотела неки смо одмерили снаге у табљићу, а неки су се забављали у дискотеци.

У уторак је жеља екипе била да дан проведу на плажи и искористе топлину мора за купање а мања група таксијима се упутила на излет у бајковити Бланес. Прво место био је богати врт испуњен кактусима, палмама, бамбусом и другим дивним биљкама. Пружао је дивне пејзаже и

погледе на кристално зелено море. Ту смо провели добра три сата, а после тога упутили смо се градским возићем у обилазак тог малог, шареног, прелепог града.

После повратка у хотел и обилног ручка, време је било за базен и друге активности. Наши такмичари и даље су учествовали у занимацијама домаћина и освојили велике количине шампањца који је био идеална награда за оно што је следило увече.

Како је и обичај последње вечери, окупили смо се сви на једном месту, разменили утиске, припремила сам и краћи квиз знања, где смо се добро забавили. Уз коло, игру и песму дошло је време спавања. Ујутру после доручка трчкарало се по магнетиће и друге ситнице, поздравили смо се са предивним особљем, спаковали своје кофере и кренули на пут ка нашим кућама. Кад нам је пролетело осамнаест сати, не знамо ни сами.

Велико хвала нашој Данијели и Милијани на увек срдачном дочеку и врхунској организацији, хвала Милану и Бојану који су нас безбедно довели нашим кућама, хвала свима чије је путовање са нама било први, а верујем не и задњи пут. Хвала водству СКД „Петар Кочић“ на подршци да се ова турнеја реализује. И наравно, ХВАЛА онима због којих и чиним све ово, мојим драгим фолклорашима. Свака турнеја до сада је била незаборавна, али ова носи баш неку посебну причу.

До следећих путовања,
У здравље!

Снежана Максимовић

ШПАНИЈА

Узех перо ја у руке
да напишем ријеч коју
и од срца да поздравим
Ветеранску групу моју.

Одлучих се писат' сада
а можда сам могао прије
да опишем све љепоте
доживљаја из Шпаније.

Далеко је та Шпанија
вожња дуга шта се може
ал' нам Вито са ракијом
вријеме крати и поможе.

Уз ракију и са пјесмом
седамнаест је прошло сати
атмосфера кад је права
све се може издржати.

Када собе задужисмо
ухватих се ја за главу
када видјех да Милован
замјењује мени Паву.

Ништа страшно, ја се шалим
Милован је другар прави
пет је дана брзо прошло
вратио се Мајо Пави.

Задужисмо собе своје
хотел велик, доста хране
уз базене и на плажи
проводимо дивне дане.

Субота је дан фолклора
кад наступа и наша чета
да покажу игре своје
дошле групе цијелог свијета.

Позорница на сред трга
публике је, једва стају
смјењују се фолклораши
аплаузи не престају.

Мили Боже те љепоте
дивне игре, лијепе пјесме
док нас ноге наше носе
С фолклором се престат не см'је.

Барселону посјетисмо
и Колумба морепловца
Америку што пронађе
очинског му ј...м оца.

Средоземно топло море
али кад се заталаса
купачице наше неке
тражиле су руку спаса.

Пијесак гаће напунио
воду пију мјесто пива
али опет Богу хвала
свака здрава, свака жива.

У ђакузи брчкају се
док их шобе ударају
ове наше дивне даме
уживати Богме знају.

Што је лијепо кратко траје
дође вријеме да се креће
доживљаје из Шпаније
заборавит' нико неће.

Хвала Снежи нашој драгој
хвала Мајди, хвала Марти
ово наше путовање
иош ће дуго да се памти.

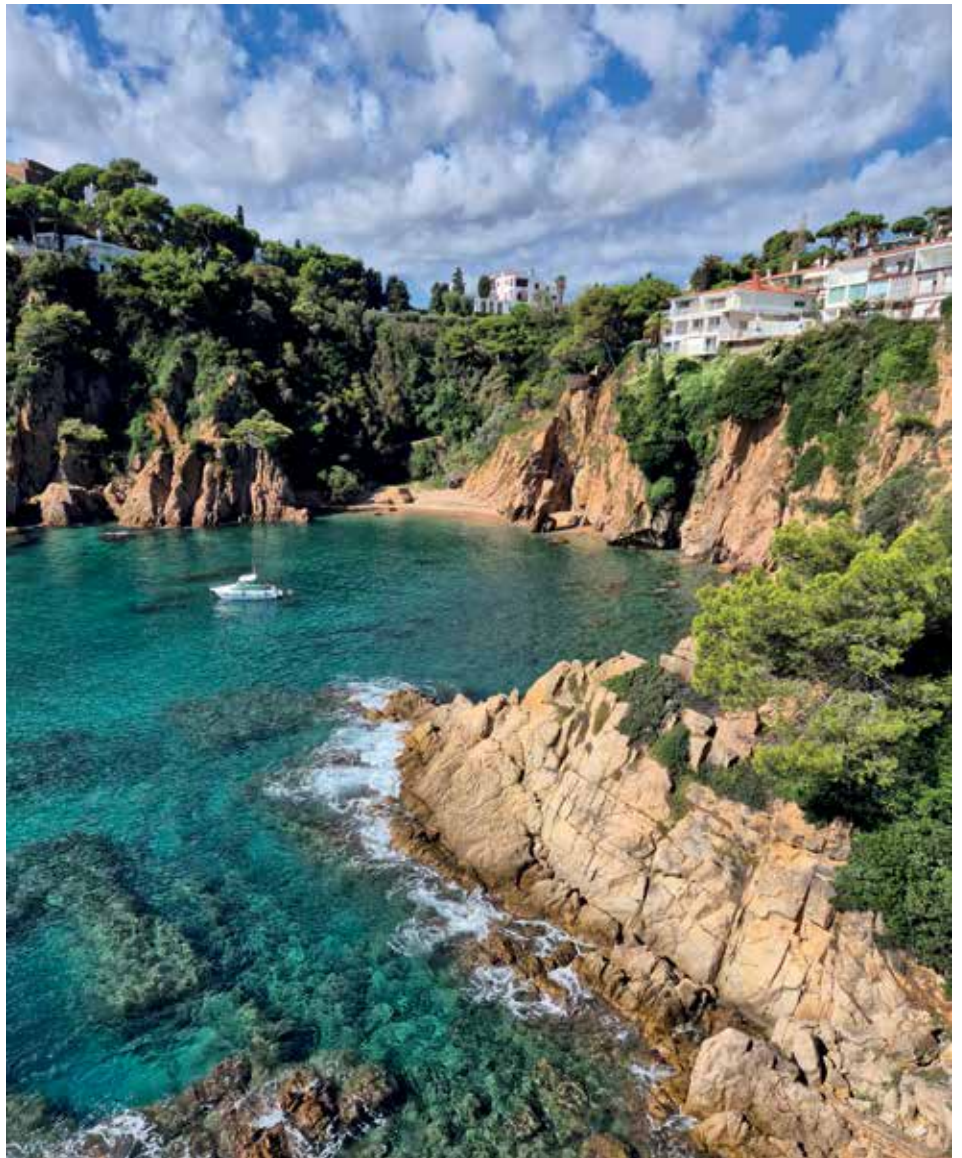
Пет је дана пролетјело
остадоше успомене
кад будемо једном стари
памтићемо ово вријеме.
Не дамо се годинама
подносимо све тешкоће
кад је друштво наше сложено
тијело може, срце хоће.

Осамнаест сати путовања
без спавања у кревету
свака част вам ветерани
најбољи сте на свијету.

Исток, Запад, Сјевер, Југ
на дохват су наше руке
док имамо Снежу нашу
стићи ћемо без по муке.

Дружење је прави лијек
да нам душа буде здрава
живи били ветерани
Поздрављају вас Мајо и Пава.

Радоман Мајо Крговић

Пиши здушно

Ако осјетиш потребу да пишеш из душе, тада проговара срце. А душа и срце добивају надахнуће из истог извора. То је оно надахнуће због којег је човјек постао Божанско биће, једино биће у универзуму које зна да пише. И не само да испишује слова, него да слова слаже у ријечи, које доносе одређене поруке и душевна осјећања.

Само ријетки пишу здушно. Код њих се изненада појављује неко врхунско надахнуће. Многи тога нису ни свјесни, али им се изненада тајанствено појави одређени текст. То се многим догађало, а поједини су на основу тога долазили и до неких проналазака. Један од њих је и наш Никола Тесла. Био је зачуђујући познавалац природе и њених законитости. Збуњивао нас је својом изјавом да му долазе информације од неке више интелигенције. Открио је на Земљи многа енергетска поља, која посједују енергију у изобиљу. Такође је открио да је Земља веома добар проводник електромагнетских таласа, које је по вољи усмјеравао.

Треба објективно скренути пажњу на писање знаменитих Срба, то су научници: Никола Тесла, Михајло Пупин и Милутин Миланковић. Они су неvjероватно задужили цијело човјечанство, а у свијету Православног Хришћанства, то је учинио Свети Сава. Све досад речено, само је мали увод ономе што је потребно објелоданити. Ако се питате зашто?, сазнаћете у наставку и бићете много изненађени. Више пута се некоме деси да у неком временском периоду буде изненађен, сазнавши суштину неког појма, јер је до тада био увјерен да је све то подразумијевајуће. Дакле, буде изненађен када схвати да у животно ништа није случајно.

То је изузетно захтијевна тема коју је потребно обрадити. Ако признамо да ништа није случајно, онда морамо признати да све има свој узрок. Ако посматрамо појмове и појаве парцијално, онда ће се појавити многи узроци, а узрок свих узрока може бити само Свевишњи, а Он нам је несхватљив. Довољно је рећи да је Он Створитељ, што значи да је све из ничега створио. Да би неко о томе писао мора много тога знати и писати из душе. Здушно пише само душевна особа, а то је особа како

обично кажемо, широкогрудна са много самилости и правдољубивости. Особа која може писати о узроку свих узрока јесте велики научник Никола Тесла. То тврдим зато што сам прочитао све што је икада ико записао о животу и раду великог научника. Потрудио сам се да схватим суштину свих његових проналазака, иако их је веома тешко разумјети, јер задиру у подручје фантастичног, што је за многе несхватљиво. Зачуђујућа је његова интуиција, која у неким случајевима личи као видovitост. Навео бих само један примјер. Фасцинантан примјер, када је Никола Тесла успио наговорити свог старог друга, Џона Моргана, познатог мецена и милијардера да не оде на путовање с бродом који се касније потопио, а то је био Титаник.

Шта је интуиција? Нико није дао одговор на то питање, иако људи користе овај појам већ стољећима. Интуитивно предвиђање, интуитивно одлучивање и најтајанственије, интуитивно откриће. Постоје људи који имају моћ да промијене свијет својом идејом. Постоји научни канал спознаје, и интуитивни канал спознаје. Било који стваралачки процес је манифестација интуиције. Сви велики пјесници су користили интуицију у стваралаштву, те у налету инспирације, пишу као да им неко диктира текст. Писци фантастике су у том стању подарили свијету огроман број пророчанстава. У интуитивном налету код научника, деси се замајац, који на чудан начин ствара цјеловиту слику, која до тада није изгледала тако не само њему, него никоме. Чак у епохалном добу материјализма и научне слике свијета, постојали су научници, који су сматрали интуицију важнијим инструментом спознаје од научних експеримената. У научном свијету нема веће легенде у том смислу од нашег Тесле. Поштовани читаоци нашег листа, извињавам се што самовољно дајем себи право, иако много ријечи треба да бих навео све проналаске нашег великана, као свјетског научника. Поменимо само оне најврједније. Пронашао је: генератор, трансформатор, истраживао особине наизмјеничне струје и пронашао тајне преноса енергије на велико растојање без проводника, који се показује могућ. Мало ли је? Уопште није

погрешно рећи да је он човјек изван времена.

Године 1893. на 1896. он ради даљинско управљање, четири осцилаторна кола у резонанци, то је основни став роботике. Значи поновљена реакција на поновљени стимуланс. На тај начин се влада вјештачком интелигенцијом. Мора се поставити питање, како се родио такав генијалац испред свог времена, па чак и испред овог нашег времена, са таквом визијом. То је тајна која сеже у тајну стварања свијета уопште. Човјек има три нивоа: дух, душу и тијело. На нивоу тијела, оно што ми зовемо душа, то је електромагнетно поље око дупле завојнице ДНК. То је у ствари поље гдје је уписан комплетан програм за развој јединке. Значи то није на атомско, молекулском, већ на нивоу електромагнетском. Значи то је софтвер за развој јединке. Зар није објашњење функционисања људске душе много слично функционисању софтвера рачунара. Када сам рекао да сам испратио све што је икад ико рекао и написао о Николи Тесли тачно је. По ријечима савремених саговорника, Тесла је посједовао невјероватну интуицију. Није то била обична интуиција, него способност предвиђања. Ево једног примјера. Једном је Тесла направио пријем за тројицу својих колега, који су након тога планирали да крену за Европу возом. Тесла је одједном осјетио јаку жељу да их задржи. То је учинио буквално на силу. Толико дуго их је задржавао, док нису закаснили. Испоставило се да је тај воз улетио у саобраћајну несрећу. Бивши Теслини лаборанти се у чуђењу сјећају, како је он отклањао евентуални квар на свом уређају. Увијек је могао наћи узрок мислима, без да дира уређај рукама и никад није погријешио. Мога бих бесконачно набрајати сличне примјере. Постоји основана верзија да већина америчких развојних програма у области енергетике, је заснована на идејама Николе Тесле.

Конечно морам закључити првобитне мисли о писању из душе и срца. Из овог обимног текста се види да заиста само ријетке особе посједују дар писања са инспирацијом из узвишене сфере.

Људски род на испиту

Желим упутити неопходно упозорење. Молим све који будете ово читали да читате с разумијевањем, како бисте схватили суштину.

Боже Госпoде! Да ли смо на стрампутици? Куда то срљамо?

Колико смо још удаљени од понора? Не желим да помислите да су ова питања бесмислена и панична. Прије бих рекао да су судбоносна. Зашто? Па довољно је признати да живимо у времену крупног капитала, а крупни капитал је узрок многих ратова у свијету. Шта то значи? Да не бих испao безразложно злослутан, морам поближе појаснити како смо доспјели у овако катастрофалну ситуацију.

По природи људског рода, ова ситуација нам се никако не би смјела десити. Као да нас је напао вирус на којег нисмо имуни. Све нас води ка томе да нас је неко отровао. Пошто је Дарвинова теорија давно

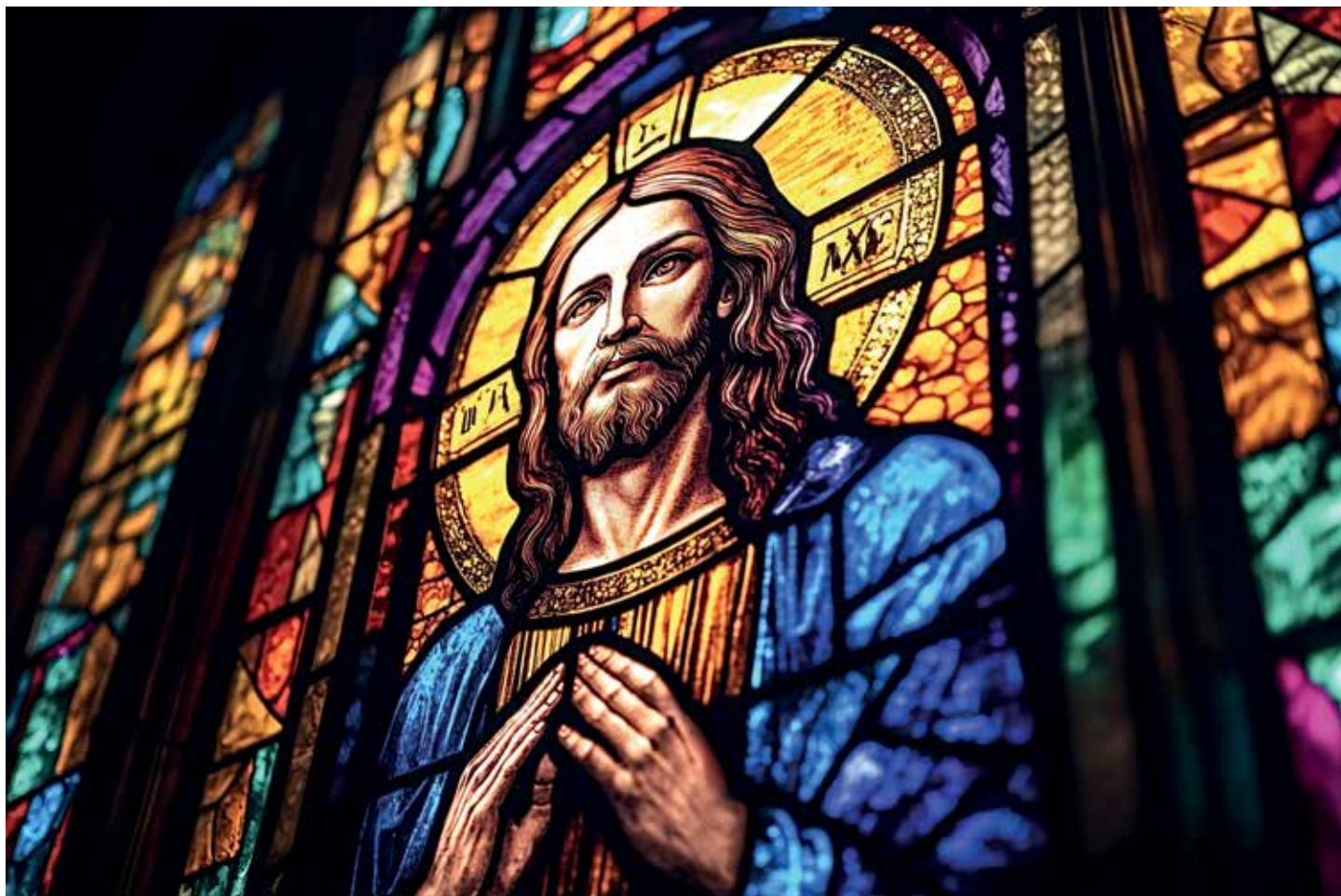
одбачена, значи природа људског рода је Божанска, што значи да бисмо на природне вирусе морали бити имуни. Из овога слиједи да нас је неко отровао отровом, који није природног извора. Слиједи логично питање: ко би то могао бити и коме је било у интересу да затрује људе. Можда ће већини људи изгледати отрцано ово објашњење, међутим ово је једини могући одговор.

Постоји неко ко зна одговор на та питања. То може бити само неко, ко нас је и створио као свјесна бића. Створио је Он давно, и анђеле као много савршенија бића од људи. Свевишњи ствара промишљено и све што створи, бијаше добро. Међутим, упркос томе, један од створених анђела преобрази се у злобног Луцифера, који се супротставља одлукама Творца. Како је могуће да је Створитељ дозволио појаву злобног. Творац је свезнајући и све што чини је са разлогом.

На Земљи дакле; створи човјека и подари му слободну вољу. Није желио робота, него свјесно биће са слободном вољом одлучивања. Заповједи човјеку! Стварајте породице, множите се и владајте Земљом! И шта се десило након тога? Нечастиви је ужасно био љубоморан на човјекову слободу, па га је подлом лукавошћу навео да прекрши заповјест Створитеља.

То је онај отров о коме сам говорио. Људском уму је несхватљиво зашто је Створитељ начинио нечастивог, па је због тога морао послати једнородног Сина да га протјера. Зато се у народу појавила изрека: сам Бог зна, зашто је то добро! Све досад написано, углавном се позива на Стари завјет Светог писма, којег је наводно написао израиљски Мојсије.

Било како било људско духовно биће је у неком временском периоду престало досједно извршавати

заповијести Творца. Шта то значи? То му дође нешто слично, као кад би се – пројектовани аутомат – покварио и престао извршавати команде пројектанта. Шта у том случају мора учинити пројектант? Мора га поправити или га демонтирати. Шта је Свевишњи учинио са својим аутоматом? Уградио му је свијест, која посједује самоспознање. На основу тога, човјек је спознао властиту грешку, коју је почео поправљати.

Нажалост, као што је речено, ту се умијешао нечастиви и убиједио човјека да није погријешао. Као што симболика каже, човјек је због тога и даље уживао забрањено. Свевишњи је, наравно, знао намјеру нечастивог и послао Христа да га неутралише. Та небеска борба још траје, и ми је доживљавамо као планетарну борбу добра и зла. Људска бића су тренутно у слабом стању, јер вирус којег нам је нечастиви убризгао, и даље јако дјелује. Још увијек уживамо забрањено... Жеља за забрањеним је код многих порасла, а нарочито код оних који не слушају Христову проповјед.

Када ово читаш, стиче се утисак да је Свевишњи све ово чинио са одређеном намјером. Многи се са овом тврдњом неће сложити, јер не могу схватити да је и нечастивог Творац створио са одређеном намјером. Отуда се појавила изрека, коју сам раније навео: Сам Бог зна, зашто је то добро. Дакле, Свевишњи је пренио истину своме Сину, који је Ријеч Божију посредовао човјеку преко својих апостола. Да ли су сви људи повјеровали у Исусове проповједи? **Н а ж а л о с т н и с у.**

Развој људског рода кренуо је у два супротна правца. Првобитни Бијели, поштовали су проповједи Исуса Христа, и зато су названи Правовјерни или Православни. У Лепенском виру су основали породична станишта и бавили се пољопривредом и сточарством производећи за себе храну, а касније су копали руду и постепено се почели бавити металургијом.

Ту је поникла прва људска цивилизација, гдје је настала Винчанска култура. Због организованог, квалитетнијег и угоднијег начина живљења, веома брзо су им се породице умножавале.

Населили су велики дио Европе и Азије.

Они други су вјеровали у Стари завјет и даље су живјели као номади. Сакупљали су корјење и ловили дивљач. Нису оснивали стална боравишта, јер су били стално у покрету и сасвим је разумљиво да су наишли и на станишта Бијелих. Као ловци, били су наоружани, па су одлучили да од старосједилаца отимају. Углавном су то била примитивна Жидовска племена, али и остали. Док су једни производили, други су паразитски отимали.

Појавом Исуса Христа, лажни жидовски апостол Јуда га је издао као побуњеника против Римљана и објавио Јехову, као јединог правога Бога. Под утицајем Јудаизма, у западном дијелу римског империјума, усвојено је Кршћанство гдје духовност није била приоритет.

Материјалне вриједности су биле најважније. Током вјековних пљачки, издвајали су се појединци, који су велики дио напљачканог плијена присвајали и постајали владари: краљеви или цареви. Током многих столећа су гомилали велики капитал са којим су плаћали огромну војску, с којом су ишли у ратне походе и све више увеличавали свој материјални положај.

Тако су настајале империјалне, освајачке, колонијалне силе. Након укидања робовласничког система, укинута су и колонијални системи, настале су велике капиталистичке државе, које су увеле капиталистичке системе и наставиле са експлоатацијом природних добара.

Огромне корпорације, основале су дубоке државе, које присилно присвајају природне ресурсе по свијету. Страховито су опсједнути тиме, и хронично су заражени похлепом, а то изазива неминовне ратне сукобе. Огроман дио људи је због тога озбиљно забринут. Највише је то присутно у Православном свијету, јер су исконско привржени Новом завјету и Исусовим проповједима.

У односу на Православне и на Источњаке, Западњаци су привржени Старом завјету и Јудаистичком

проповиједану Божанства у лику Јахве. У њиховој проповједи се ни гдје не помиње Син Божји, нити се помиње зло у дјеловању нечастивог. Велико Римско царство је Јудаизам уградило у Католицизам, и у њиховом проповиједану Капитализам није ништа негативно, него га карактеришу као развој и просперитет. Они у томе не виде дјеловање нечастивог. Као што смо рекли, крупни капитал је проузроковао неслућену материјалну похлепу која изазива сукобе.

Супротно Западњацима, првобитни Бијели људи својим личним радом производе и ниодкога ништа не отимају. Интелектуалним изумима су стварали у то доба врхунске техничке алатке потребне за њихову дјелатност. Њихова духовност се заснивала на проповиједима и науку Божијег сина. У Христовом науку, материјалне добрине се нису уопште помињале, јер нису биле битне.

Због тога, код Правовјерног Бијелог народа, капитализам се никада није развио, али се зато појаво Социјализам, јер је био близак Христовом науку. Много су се посветили духовности и интелектуалном раду. Свесрдно су се посветили науци и због тога страховито испредњачили по технолошком питању. Нарочито је уочљив напредак код Руса.

Правовремено су спознали злобу, односно злу намјеру код освајачких империјалних сила, које су улагале огроман капитал у наоружање. Зато су се најозбиљније посветили технолошком изучавању у наоружању. То им је помогло да буду побједници у Првом и у Другом свјетском рату.

Већ дужи временски период, а нарочито у савременом добу невјероватно су посвећени изучавању нуклеарне енергије и њене примјене у наоружању. Јасно су у модерном времену интернета нагласили да то чине у самоодбрамбене намјене. По свим приликама им је намјера одвраћања од рата успјела и хвала Богу да је тако. Надајмо се да ће и похлепа усахнути.

Остоја Шобот

БИЈЕЛА МАРАМИЦА СУЗЕ ЗБОГ „ЋИРЕ“

– Душко, ја се плашим прећи преко овог моста.

– Али, Марија, јуче смо прешли! И ниси се плашила!

– Да! Али, јуче није била оволика вода испод њега. Видиш да је дошла готово до прагова, а и неке даске су покидане.

– Ма, не плаши се! Ево, ја ћу ићи први. Дај ми своју торбу, и крени за мном.

– Не! Ти иди ако хоћеш, а ја ћу назад, па околу.

– Али, околу је далеко! А ускоро ће и мрак пасти.

– У праву си – тужно рече Марија јер је схватила да мора послушати друга. Полако се ослободи торбе, покуша савладати страх и пође за њим.

Кад јој на средини моста, кроз покидане и од воде омекшале старе даске пропаде стопало, она врисну. Душко де окрену, спусти торбе и поможе јој да извуче ногу која је била пропала до кољена. Кад се нађоше на другој страни моста, блиједо од страха, Марија тихим гласом рече: – Морам мало сјести. Боли ме кољено. Ваљда, кад сам се спотакла...

– Ако желиш, имам чисту марамицу, па је стави на рану. Ако ти је непријатно, окренућу се...

– Може. И, хвала ти! Сигурно ће ми помоћи, а и не волим кад видим крв – рече Марија стављајући марамицу на рану, док су јој сузе непослушно текле низ лице.

– Па ти плачеш?! – рече изненађено Душко.

– Плачем. Па шта? Ал' не плачем због кољена, већ због нашег „ћире“ кога више нема.

– Плачи, плачи! Имаш и због чега! И ја сам плакао, ал' оног дана кад су га укинули..

– Као да су га морали баш сад укинути, кад смо ми кренули у пети разред – тужно настави Марија.

– Знаш, Марија, тога дана многи су плакали, да се од суза могао добар поток закупити. Тад је моја бака Ранка рекла: „Слободно ви дјецо плачите. Ал' једина вајда од тога ће бити, што ћете мање ићи тамо гдје цар иде пјешке.“

Неки су говорили, како се с укидањем „ћире“ могло сачекати још коју годину, други су гласно псовали неку реформу

жељезнице, а трећи, опет, како је било лијепо с нашим „ћиром“.

– И ја се сјећам тих путовања, кад сам с мајком одлазила у варош због куповине књига, или кад смо о Божићу и Светом Сави ишле у цркву. А јеси ли ти некада о Митровдану ишао на вашар, када би обично пао и први снијег?

– Ма, ишао сам, још како, с мојим дједом Марком. Само, свега тога можемо се сјећати и код куће. А сад, пожуримо, да нас не ухвати мрак – рече Душко устајући са земље.

Чим је ушла у кућу, Марија исприча мајци шта се десило, а она јој ћутке очисти рану ракијом, која је изазивала јако пецкање, али је код сеоског становништва била једини и обавезни лијек у таквим приликама, јер је доктор углавном био далеко.

Након што је завршила с превијањем кољена и поставила Марији вечеру, Стана сједи да се одмори и онако, као за себе, рече:

– Е, Боже мили. Све је другачије и љепше било с нашим „ћиром“. Кад смо требали у варош, нисмо бринули да ли пада киша, снијег, ил' можда пржи љетна жега. Наш „ћир“ је увијек био ту, а одвезе нас близу центра града. Куд год кренеш, све је ту, к'о на длану: пијаца, апотека, суд, а ни црква није била далеко. Ал' дође дан, и укинуше га...

– Зашто се то, мајко, морало десити? – с изразом и бола и туге на лицу, упита Марија.

– Десило се, сине. А зашто...?

Раних седамдесетих година двадесетог вијека, влада је донијела одлуку, по којој су Југословенске жељезнице морале укинути све пруге (нарочито оне уског колосијека), које нису више биле исплативе и неопходне за одређени крај. Једна од пруга, коју је захватила та реформа, била је и она којом је саобраћао мали „ћира“ од Душковог и Маријиног села, до прве варошице која је била општинско средиште њиховог краја и у којој се налазила и њихова школа.

Пошто је село било економски јако

и имало доста становника, којем је „ћиро“ много значео из више разлога, мјештани су све чинили да спријече укидање пруге, или бар одложе за неко вријеме, у чему су дјелимично и успјели.

Али једног дана, крајем маја, морало се поступити по донесеној одлуци која је била коначна и ништа је више није могло одложити. На великом простору, средишњег дијела села, у народу познатом као „станица“, окупило се цијело село. Била су ту готово сва школска дјеца, како она која су ћиром већ путовала у осмогодишњу школу и гимназију, тако и она која би на јесен требало да крену у пети разред.

– Другарице и другови, а и ви дјецо! Ово се морало једном десити. Кад, тад...

– Није морало баш сад! – повика народ.

– Држава нема пара за бацање! – настави говорник.

– Има, има! Нема само за нашег „ћиру“!

– С „ћиром“ је готово! – викао је службеник жељезнице. Ал' нећете ићи пјешнице! Добићете аутобусе, који ће редовно саобраћати...!

– Цаба ти га! Ми хоћемо нашег „ћиру“! Дуго је још трајало објашњавање и надгласавање мјештана и говорника, кад неко повика:

– Народе! Нек он прича шта хоће! Пођимо ми да се опростимо од нашег „ћире“! кад већ мора у пензију, да га испратимо онако како и доликује! Много нам је ваљао у животу!

Маса крену према дугој уској згради, у којој је „ћира“ боравио ноћу, а ту су и радници у њега убацивали угаљ, па је зграда названа ложионом. Огромна врата била су широм отворена и народ створи гужву. Сви су жељели ући и руком дотаћи „ћиру“, који је, као поносан и мудар старац, ћутке стајао и „мудро гледао“ у људе око себе, док су га жене китиле пешкирима и распакованим мушким кошуљама. Нађе се ту и боца шљивовице, којом прво пошкروпише предњи дио машине, а онда боца крену од руке до руке, и тако све до последње капи... и суза, које су жене, али и многи мушкарци, не кријући, брисали с лица.

А СУЗЕ...

Како је вријеме пролазило, иако споро и тешко, мјештани су се ипак навикавали и прихватили да „ћира“ више није на прузи, него да мирује у ложионици и често се могло чути:

– Одох ја да обиђем нашег пензионера. – Којег пензионера? – упитао би неко. – Па, „ћиру“, брате! И оне је пензионер. И то, заслужан.

Знала се у унутрашњости локомотиве наћи и понека паклица дувана, пар чарапа, пешкир... То су, додуше крадом, остављале снаше, које су тако изражавале захвалност старом „ћири“ који им је у животу много значео.

Иако нико није гласно изговорио, знало се да је то и за оног другог, правог пензионера, машиновођу Јову, који је заједно с „ћиром“ тужан отишао у пензију, јер је цијели радни вијек провео у локомотиви и никада није направио неку грешку или прекршај. Истина, свих тих година, било је чудних и необичних догађаја, али увијек се све добро завршавало.

Сјећао се, како је неколико пута морао убрзати воз, јер су му јавили да је нека трудница, која је кренула у варош на преглед, изненада добила болове за порођај, или да је неком од старих и болесних путника позлило. Једном је чак и воз зауставио у близини болнице. Трудница је у задњи час стигла у породилицу и родила здравог дјечака, којем су из захвалности према машиновођи дали његово име, а понуђено му је и кумство на дјечаковом крштењу.

Неколико мјесеци након пензионисања, машиновођа је устајао рано, спремао се као да иде на посао и одлазио до „ћире“. Чим би ушао у ложионицу, прво би обишао око машине и пажљиво је загледао са свих страна, грубим дланом би погладио сваку глатку површину и при том сјетно уздахнуо:

– Е, „ћиро“, „ћиро“, друже стари.

А управа жељезнице, након што је уконила шине и прагове, прилагодила је трасу за пјешаке, којом је народ пјешнице одлазио у варош. Само су мостови остали исти и многи пјешаци су у страху прелазили преко њих, нарочито кад ријека надође и поплави равницу око себе.

Ипак, без „ћире“ је најтеже било школској дјечи, нарочито млађој и онима из горњих дијелова села. Аутобус је нередовно саобраћао, а у школу се није смјело

закасни. Цијеле јесени и велики дио зиме, дјеца су се с муком навикавала на дуго пјешачење и савладала страх при преласку уских, несређених мостова.

Иако се трудила, Марија никад није савладала тај страх, али при преласку преко мостова, помоћ је прихватала само од Душка. Зато би, кад стигну на станицу гдје су се растајали (јер је њена кућа била близу) и прије него што он настави пут према својој кући, која се налазила између горњег дијела села и великог планинског вијенца, обавезно му се захвалила на помоћи и дуго гледала за њим како жури уском, вијугавом стазом. Ипак, колико год да је нешто необично и тешко, човјек се временом навикне. Туга за „ћиром“ постепено је губила на снази и заборављале су се проливане сузе. Али, како стари људи кажу: „Ђаво никад не спава“, у Маријино село, опет је стигла туга. Немјерљива, неупоредива...

Једног јутра, почетком марта, Душко није дошао у школу. Његов старији брат, ученик осмог разреда, рекао је разредном старјешини да је Душко нешто болестан и да су га родитељи одвели доктору. Убрзо затим, отишао је у болницу у неком граду о којем дјеца нису ништа знала, али су осјећала, да им се у мала срца увукла нека чудна зебња.

Хладан и вјетровити март, смијенио је топлији и зеленији април, а у мају, под топлим и златним сунчевим зрацима, природа је бујала у зеленилу и мноштву раскошних цвјетова и све је живјело пуном снагом.

Негдје при крају другог полугодишта, на вијест да је Душко дошао из болнице, једног дана, ученици из Маријиног разреда заједно са разредним старјешином, упутише се према кући у подножју планине да обиђу болесног друга. Иако га затекоше у кревету, он им се иако онако дјетиње обрадова, али није ни покушавао да устане. Дјеца примијетише колико је блијед и узалуд су на мршавом лицу тражили онај његов весели израз, који би имао кад се шалио на туђи, али и на свој рачун.

Мајка је љубазно дочекала и послужила другове свог болесног сина, али, колико год се трудила, није успјела на лицу скрити тугу и бригу.

При поласку, другови обећаше да ће поново доћи, а разредни рече:

– Не брине за градиво и друго полугодиште. Ти си добар ученик и све ће бити у реду. Само ти нама оздрави.

Ко зна колико би његов тужни поглед остао на отвореним вратима након што је изашао и последњи његов вршњак, ад не чу Маријин глас, која је све вријеме стајала до једног прозора и није се укључивала у дјечји жагор.

– Извини што ти је нисам раније вратила. Све нешто... Сјећаш се...? Моје кољено... - и, кад заћута, пружи му бијелу, испеглану марамицу.

Душко је дуго наизмјенично гледао у њено лице, па у марамицу, као да не разумије о чему она говори, а онда, блиједом и мршавом руком одмахну, па рече: – Не брине, Марија. Нисам је заборавио, ал' ми је драго што ти је помогла и што је код тебе била. Задржи је. Никад се не зна... Је л' се још плашиш...?

– Понекад... А сад морам ићи, да стигнем остале. Хвала ти за марамицу, и... Чврсто стиснувши марамицу у руци, трчала је путем свом снагом, мислећи да ће тако лакше савладати нејасан страх и тугу која ју је обузела.

Сеоско гробље, смјештено на благој узвисини у горњем дијелу села, било је сувише мало за све оне који су тог дана дошли да подијеле тугу с породицом и цијелим селом. Поред одраслих, била су ту и сва школска дјеца из села, као и велики број ученика и наставника осмогодишње школе из вароши, јер је Душко био одличан ученик и омиљен друг.

Док је Марија ћутке стајала уз мајку, чула је разговор:

– Драги Боже! Зар баш није било лијека за то дијете?

– Кажу да није, јер је то нека чудна бољка, од које у нашем селу још нико није боловао.

– Кад је већ морало тако бити, нека га анђели приме себи – опет ће први глас.

– А мајци, сињој кукавици, нека је драги Бог на помоћи – неко плачним гласом закључи и заћута.

И поред превелике туге и плача око себе, Марија се за трен сјети свих година од када познаје Душка, школе, заједничких игара, с осталом дјецом из села, као и његове спремности да јој помогне кад год је то било потребно.

Кад се зачу очајан мајчин крик и болан вапај за сином кога спустише у земљу, Марија чврсто стисну бијелу марамицу на своје усне, док су јој сузе несметано квасиле образе и душу.

Marinko Jagodić Maki

DOK MUZA ĆUTI

Nisu moju lađu potopili vali,
Niti se je, trula, razbila o stene;
Još uvek se drži kursa kog su dali
Talenat i volja, i tečnost iz vene.

Nisu mojoj ptici polomljena krila,
Drvlje i kamenje na put neće stati;
Nadahnuća puna kao što je bila,
Al' je zrelost rekla: treba i ćutati!

Od vajkada reči poput sablje režu,
Dižuć' u visine, bacajuć' u blato.
Jednom laku bitku, drugog puta težu
Vode kroz poslanstvo od Boga mi dato.

Dok po plodnoj njivi bacam seme-reči,
Moj duh znade da je s Parnasa oplođen –
A time se pristup zaboravu spreči:
Na dan svoje smrti ja ću biti rođen!

NEŠTO KAO TREMA

O, slatka tremo iz sećanja moga,
Kad čekah kritiku il' hvalopojku
Iz usta učitelja stroga,
Koji upisuje peticu il' dvojku.

Sa slatkom tremom imadoh muku:
Ljubav u srcu, ja rosno mlad,
Lepo devojče držim za ruku
I čežnje osećam glad.

Tremu gledaše oči mnoge:
Lirski šapat sa Parnasa teče,
Drhtave ruke, nesigurne noge,
Zbirka u ruci – književno veče.

Na prošlo vreme često podsete
Te slatke treme, od kojih osta,
(Malo posle šezdesete),
Dijagnoza nezvanog gosta.

ŠTA BIH JA BEZ TEBE?

Šta bih ja bez tebe, moja zvezdo sjajna
U danima što su protkani sa mukom,
Otkad dijagnoze poseta mi trajna
Pritiska na mene svojom kobnom rukom.

Šta bih ja bez tebe, uteho i nado,
Dok se horizontom gusta magla vije?
Bez tvoga prisustva načisto bih strad'o –
Taj se bolni fakat ne može da krije.

Šta bih ja bez tebe?! Jecaj je mog glasa;
Kako god se uzme: obrni-okreni,
Bez tvoje ljubavi ja ne vidim spasa.
Hvala nebu što te dodelilo meni!

ZAVIČAJNA IMPRESIJA

U smiraju tmurnog jesenjega dana
Željan zavičaja stigoh rodnoj kući,
Nostalgijom opit, duša puna rana,
A srce udara kao da će pući.

Dok nevidnom rukom veče tamu sipa
Sprovodeć' prirodnu direktivu strogu,
Mene pozdravljaju i breza i lipa –
Šuškavi mi tepih steru ispod nogu.

Iz beloga sveta i puta daleka,
Što bezbrižnu mladost bezobzirno ubi,
Svog voljenog sina stara majka čeka,
Grlj ga rukama i u lice ljubi.

SRAMOTA OD LETA

Nalakćeni na prozoru
mi vidimo tebe šteto:
uzalud smo mi na moru
jer bruka se ovo leto.

Nema sunca ni za leka,
niti kiša da prestane,
pa reuma naša čeka
Miholjskoga leta dane.

To što šljive ne rodiše
i ne vidim neku štetu –
treznih glava biće više,
al' zamerim ovom letu:

što nas more ne ugosti,
nit' reumu da izvuče,
pa i dalje škripe kosti.
Kiša danas, kiša juče...

Možda niste znali

Zemlja bi dva puta mogla da se opaše buradima napunjenim naftom koja se potroši svakog dana.

Jeste li znali da u porodicu kopriva spada oko 2630 različitih vrsta!

Jeste li znali da se Miki Maus pre zvao Mortimer.

Jeste li znali da na životinji zebra pruge dobijaju insekte.

Industrija video-igara na godišnjem nivou ima tri puta veću zaradu od muzičke i četiri puta veću od filmske industrije.

„Echinocymus scaber” u je najsitnija vrsta morskog ježa – u prečniku ima samo pet i po milimetara.

Jeste li znali da bubašvabe bez glave mogu da žive još nekoliko nedelja.

Jeste li znali da naučno proučavanje stonoga naziva se diplopodologija.

Jeste li znali da u norveškom jeziku reč „teksas” se koristi da bi se opisalo nešto divlje i uvredljivo.

Da bi se zrnice kukuruza raspuklo i pretvorilo u nežnu, hrskavu kokicu, mora da se zagreje do otprilike 200 Celzijusovih stepeni.

Posekotine u usnoj duplji, zahvaljujući pljuvački, zarastaju desetstruko brže od drugih površinskih rana na koži.

U zavisnosti od vrste hrasta, žiru treba između pet i 24 meseca da sazri.

Zabeleženo je da su prvu verziju staklene bašte, s pločama od selenita, napravili Rimljani oko 30. godine, da bi i van sezone uzgajali krastavce za ostarelog cara Tiberija.

Francuski naziv za umivaonik koji često koristimo, „lavabo”, potiče iz latinskog i doslovno znači ‘opraću, očistiću’.

Pol Makartni je u jednom intervjuu rekao da se na kraju pesme „Bitlsa” „A day in the life” javlja tako nizak ton koji samo psi mogu da čuju.

Jeste li znali da u Kini postoji više od 500 vrsta tradicionalnih pozorišta.

Jeste li znali da u jednom mikrolitru (milionitom delu litra) krvi ima između 150.000 i 450.000 krvnih pločica trombocita.

Jeste li znali da samo u Ujedinjenom Kraljevstvu više od sto gradova zove se Njuton (Newton) („nova varoš” na staroengleskom).

Prvi izumitelj u istoriji kojem je odobren zvaničan patent za pronalazak jeste arhitekta Filipo Brunelleski iz Firence, on je 1421. godine dobio monopol na proizvodnju barže kojom se prevozi mermer.

Lex aleatoria a (od a!ea „kocka”) jeste najstariji zabeležen zakon u zapadnom svetu koji zabranjuje kockanje i igre na sreću, ali dozvoljava klađenje na sportske događaje, a doneli su ga Rimljani u 3. veku.

Jeste li znali da vombat, kratkonogi torbar iz Australije, jedina je životinja na planeti čiji je izmet kockastog oblika.

Najviši konj na svetu, dvadesetogodišnji big džejk uginuo je u junu 2024. godine u Viskonsinu. bio je visok dva metra i težak čak 295 kilograma!

Verovatno najstariji dokaz da su psi pomagali slepim ljudima da se kreću sačuvan je u vidu crteža na zidu jedne kuće u starom kampanijskom gradu Herkulanumu, koji je stradao pri erupciji Vezuva 79. godine.

Nemica Klaudija Šifer drži Ginisov rekord za manekenku čija se fotografija našla na najviše naslovnih strana u svetskim modnim i drugim časopisima.

Jeste li znali da računarski miš ima „životni vek” od oko sedam godina, što je ukupno 20 miliona klikova!

Jeste li znali da računarski virusi postoje već gotovo četrdeset godina!

Ultrazvuk je u medicinske svrhe prvi put upotrebljen 1956. godine u Glazgovu,

zahvaljujući inženjeru Tomu Braunu i ginekologu Ijanu Donaldu.

U želudac odraslog mužjaka polarnog medveda stane i do 70 kilograma hrane.

Zaliv Fandi na jugoistoku Kanade poznat je kao tačka najveće razlike u nivou vode između plime i oseke – voda se povlači i do 16 metara (dok je na ostalim primorjima to najviše 1 metar).

Najstariji sačuvan film u kojem se prikazuje scena ubistva, „Pogubljenje Marije Stjuart” iz 1895. godine, ujedno je označio i začetak specijalnih efekata u filmskoj umetnosti.

Jeste li znali da jedine tri osobe koje smeju da putuju u inostranstvo bez pasoša jesu britanski vladar i japanski car i carica!

Zubi delfina imaju kružne slojevite oznake koje se umnožavaju s godinama, pa se po njima vidi koliko je star ovaj sisar – baš kao godovi u stablima.

Australijski fudbal, sport u kojem se dva tima od po 18 igrača nadmeću na terenu jajastog oblika, mešavina je košarke, fudbala i ragbija.

Jeste li znali da pseudonim jednog pisca koji je istovremeno ime nekog drugog zove se aloni.

Godine 1885. mladi Amerikanac Vilson A. Bentli načinio je prvu u povesti fotografiju pahuljice izbliza.

Imenicu „marifetluk”, sa značenjem „lukav postupak sračunat na prevaru, smicalica”, pozajmili smo, preko turskog jezika, od arapskog mahrifa – ‘znanje’. Jeste li znali da bi se nojevo jaje skuvalo rovito, potrebno je čak 50 minuta!

Ako se redovno ne obrezuje, drvo šljive može da naraste do dvanaest metara u visinu, a krošnja se razgrana toliko da joj prečnik premaši devet metara.

Jeste li znali da na planeti Zemlji postoji 13.000 vrsta mrava!

Izvor: Politikin zabavnik
Izvor: www.zanimljivostidana.com

Poučne priče

BLIZINA

Mama i tata svake su godine vozili sina na praznike kod bake. No kad je malo odrastao, rekao je roditeljima:

– Već sam velik, zašto me još tretirate kao malog? Mogu sam otputovati do bake!

Nakon kratkih razgovora, roditelji su pristali.

Stajali su sada na peronu, opraštali se s njim i davali posljednje savjete, a sin je samo ponavljao:

– Znam, znam, već ste mi to sto puta rekli...!

Tada je otac rekao:

– Sine, ako ti bude teško ili se budeš bojavao, evo ti nešto od mene – i gurnuo mu nešto u džep.

Dječak je sjeo u vagon, voz je krenuo, gledao je kroz prozor, razgledao oko sebe. Svuda oko njega nepoznati ljudi – neko se gurao, neko prigovarao, neko ulazio i izlazio, kondukter ga je pogledao nezadovoljno, a drugi putnik rekao nešto neugodno. I odjednom mu je postalo nelagodno. Sa svakom minutom osjećao se sve lošije i teže pri srcu.

Na kraju ga je obuzeo strah. Skvrčio se u uglu, oči su mu se napunile suzama.

I tada se sjetio da mu je otac nešto dao.

Drhtavom rukom posegne u džep, izvuče zgužvani papirić i razmota ga.

Na njemu je pisalo:

„Sine, ja sam u susjednom vagonu.“

P.S. Tako je i u životu – moramo pustiti djecu u svijet, vjerovati im.

Ali uvijek bismo trebali biti u susjednom vagonu. Da se ne boje. Biti im blizu – dokle god živimo.

ZMIJA I KOKOŠKA

Zmija je ujela kokošku, i sa otrovom koji je gorio u njenom tijelu, ona je potražila utočište u svom kokošinjcu.

Ali ostale kokoške su radije istjerale da se otrov ne bi proširio. Kokoška je odšepala, plačući od bola. Ne zbog ujeda, već zbog napuštanja i prezira sopstvene porodice u vrijeme kada su joj bili najpotrebniji.

I tako je otišla... goreći od groznice, vukući jednu nogu, ranjiva na hladne noći.

Sa svakim korakom, suza je padala.

Kokoške u kokošinjcu su je gledale kako odlazi, gledajući je kako nestaje na horizontu. Neke su rekly jedna drugoj:

– Pustite je... Umriječće daleko od nas.

I kada je kokoška konačno nestala u beskrajnu horizonta, sve su bile sigurne da je umrla.

Neke su čak gledale u nebo, nadajući se da će vidjeti lešinare kako lete.

Vrijeme je prolazilo.

Mnogo kasnije, kolibri je došao do kokošinjca i objavio:

– Tvoja sestra je živa! Živi u pećini daleko odavde.

Oporavila se, ali je izgubila nogu od ujeda zmije.

Teško joj je da pronađe hranu i potrebna joj je tvoja pomoć.

Nastala je tišina. Onda su počeli izgovori:

– Ne mogu da idem, nosim jaja...

– Ne mogu da idem, tražim kukuruz...

– Ne mogu da idem, moram da se brinem o svojim pilićima...

Tako su, jedan po jedan, svi odbili zahtev. Kolibri se vratio u pećinu bez pomoći.

Vrijeme je ponovo prošlo.

Mnogo kasnije, kolibri se vratio, ali ovog puta sa bolnom vešću:

– Tvoja sestra je preminula... Umrla je sama u pećini... Nema nikoga da je sahrani ili oplakuje.

U tom trenutku, teret je pao na sve. Duboka tuga ispunila je kokošinjac.

Oni koji su nosili jaja stali su.

Oni koji su tražili kukuruz ostavili su seme za sobom.

Oni koji su brinuli o pilićima zaboravili su na njih na trenutak.

Kajanje je bolelo više od svakog otrova. Zašto nismo otišli ranije?, pitali su se.

I ne mjereći udaljenost niti trud, svi su krenuli ka pećini, plačući i jadikujući. Sada su imali razlog da je vide, ali je bilo prekasno. Kada su stigli do pećine, nisu našli kokošku... Našli su samo pismo u kojem je pisalo:

„U životu, mnogo puta ljudi ne prelaze ulicu da bi ti pomogli dok si živ, već prelaze svijet da bi te sahranili kada umreš.“

I većina suza na sahranama nije od bola, već od kajanja i žaljenja.“

PUN KLAS SE KLANJA

Poslovice „Pun klas se klanja, a prazan stoji uspravno“ izražava duboku istinu o ljudskoj prirodi.

Oni koji su bogati znanjem, vrijednostima, iskustvom ili uspjehom često kroz život hodaju s poniznošću. Poput punog klasa, znaju šta nose u sebi i nemaju potrebu to pokazivati.

Njihova veličina mjeri se u tišini, u slušanju, u sposobnosti da stoje uz druge, a da ih nikada ne zdrobe.

Suprotno tome, oni koji su lišeni smisla ili zasluga često pokušavaju nadoknaditi tu unutarnju prazninu arogancijom i superiornošću. Djeluju uspravno, glasno, tašto - vjerujući da je njihov stav dovoljan da sakrije njihov nedostatak supstance.

Ali u stvarnosti, taj ponos je samo maskirana nesigurnost, pokušaj da se uzdignu... stajanjem na prstima.

Stoga, ako vas život obogati znanjem, ljubavlju, postignućima, nikada ne zaboravite pokloniti se.

Prava plemenitost ne nalazi se u uzvišenim riječima, već u tihom ponašanju.

Budite i ostanite skromni.

Nije buka koju stvarate hodajući ono što određuje vašu vrijednost, već tragovi koje ostavljate za sobom.

Мисли Аве Јустина Поповића

Вера

Шта је вера? Вера то је свевидеће око. Душа која види Бога, која иде за Богом.

Вера је лични сусрет са Христом, први лични сусрет грешника са Безгрешним, сусрет који неопходно значи негацију себе (огреховљеног).

Вера, то је птица са два несломљива крила; молитвом и постом.

А за веру није потребна велика школа, ни велика трговина, ни богатство, ништа. Само добра воља. Само добра воља да се верује у Спаситеља света Господа Христа.

Ништа се више не тражи од тебе и од мене, ни злато, ни ученост, ни богатство, ни углед данашњи, ништа се не тражи осим тога, осим вере твоје и моје у Господа Исуса, који спасава од свакога греха.

Вера је глава и корен. Ако сачуваш њу, макар и све изгубио, опет ћеш све стећи са већом славом.

Све је могуће ономе који верује – ето то је сва новозаветна антропологија, сва новозаветна наука о човеку.

По својој садржини вера хришћанска је несравњено шира и дубља од сваке људске мудрости и од сваког људског знања. Човек може имати изговора за све, али никада за неверовање у Христа као Бога.

Господ чини са нама оно што хоће вера наша.

Наша вера и није друго до непрекидна борба за живот вечни, непрекидно мучеништво за живот вечни.

Без вере у Господа Христа ти престајеш бити човек, без Богочовека ти не можеш постати човек. Ти си стално неко недовршено биће.

И опет чудо, и опет вера, и опет људи тону, и Господ иде по води.

Вера – ето највеће Благовести, казује нам прогледали слепац.

Вера – то је духовно прогледати и Истинитог Бога у телу угледати.

Шта је велико пред Господом Христом? Вера моја и твоја. То је велико пред Њим. Великој вери се Господ дивео код човека, јер то је највећа сила која човека спасава од греха, спасава од смрти. Та сила сједињује са Богом, а одваја од ђавола.

Религија... средство за продужење; продубљење, за обескончање човечије личности.

Ко није достигао религиозну раскрсницу знак је да га мученички проблеми посетили нису.

Ко је највећи у Царству небеском? – Човек смирене вере и живота.

Није истина да има безверника! Нема безверника, нема неверника. Само има Богопоклоника и идолопоклоника. Трећега нема у овоме свету.

Вера у Христа – дар је од Христа; али уз тај дар увек иде и други дар: страдање за Христа. То страдање бива двојако; унутрашње – невидљиво, и спољашње – видљиво. Унутрашње страдање долази од унутрашње духовне борбе: човек вере стално се бори у себи са нечистим мислима, саблажњеним помислима, ружним осећањима, рђавим наклоностима, тајним страстима, грехољубивим навикама, силовитим искушењима... А осим те унутрашње, увек и спољашње борбе, борбе са противницима вере у спољњем свету.

Знамења се дају не за оне који верују већ за оне који не верују. У подвигу вере умире сав човек ради Христа, да би у Њену оживео бесмртним и вечним животом. Човек умире да би оживео. Таква је антиномија вере.

Вером у светлости постаје се син светлости.

Подвигом вере човек васкрсава себе из гроба егоизма.

Свим срцем веровати у Господа Христа, бити верујући – то је највећа милост коју човек може доживети од Бога у овоме свету.

Без вере у Христа, без утврђености у Истини Христовој, заиста је човек, сваки човек, трска коју љуља и заноси сваки ветар лажних људских учења.

Поверовати у Христа значи: одрећи се себе огреховљена. Вера има два момента: негативан и позитиван. Негативан је: одрећи се себе.

Не реци: не могу. То је знак маловерја, или неверја, или кривоверја.

Вера наша, то је непрекидна, бесмртна, вечна радост наша.

Вечност

Вечност даје смисао времену.

Човек је на свету, браћо, створен од Бога и послан од Бога као вечно биће, као бесмртно биће, биће за два света: земаљски и небески свет, за привремени земаљски живот и вечни небески живот.

А ми хришћани: човек мирише на бесмртност, човек мирише на васкрсење по бесмрћу.

Људска чежња за бескрајношћу, за бесмртношћу налази се у самој суштини духа људског. Саздан по лику Божјем, човек је сав у тој чежњи. Јер боголикост и јесте оно у бићу људском што чезне за бескрајним Божјим истинама у свима световима.

Сваки дан има вечни значај за човека: хтео или не, човек сваког дана постаје бесмртнији или смртнији, вечнији или пролазнији.

Човекова личност је у сваком тренутку живота свог времеечно биће. У свакој мисли њеној, у сваком осећању и делу њеном учествује и вечност и време.

Вечно је у човеку оно што је логосно: оно је мудрост мудрости човекове, бесмртност бесмртности човекове, вечност вечности човекове.

Поучне мисли

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ - МИСЛИ О ДОБРУ И ЗЛУ

ДНЕВНЕ НОВОСТИ

Дневне новости: Људи убили цара у Русији, да би им било боље; Људи убили председника у Пољској, да би им било боље; Људи убили шест министара у Грчкој, да би им било боље. Медицина је за последња столећа учинила слаб напредак према хирургији. И политичка хирургија измакла је далеко од политичке медицине. Верује се у ампутацију и ампутација се безобзирно врши, но крв липти из преосталог организма и не може се зауставити. У овоме случају, као и обично, све убице преварене су у рачуну. Убијени продужују да играју улогу у друштву не мању него што су играли пре смрти. То сви виде, то сви осећају, и сви се труде да зауставе липтећу крв из друштвеног организма, но истовремено сви мисле и говоре о новим ампутацијама, о новом сечењу.

ПЛЕМЕНИТИ И НЕПЛЕМЕНИТИ

Неплеменити се лако одомаћују на овом свету. Племенити су се увек осећали у овоме свету као странци и пролазници. Неплеменити траже - и кажу, налазе - своје порекло у буњишту и обору око куће зато, сравњујући оно из чега су и оно што су, постају горди због свог човечанског лика и образа. Племенити траже и налазе своје порекло далеко над звезданим пламеновима у разуму недостижном и светости неисказаној, зато постају смирени и жалосни, јер се виде веома удаљени од лика и образа Божјег. Племенитом не задаје много муке питање: Ко ме је створио? За њега би могла постојати само једна алтернатива: или Бог или ја. Јер све остало он гледа око себе као неразумније и од Бога и од себе самог. Па како он зна, да он сам себе није створио, то не преостаје нико, не само у овој васиони него и у стотине оваквих васиона, ко би се могао назвати створитељем њега, осим Бога јединога. А неплеменити заврћу и уврћу питање и траже своје порекло у буњишту и обору око куће, само да се не би имали кога бојати или кога стидети, и да би се имали чиме хвалити.

ЗНАЊЕ И ВЛАДАЊЕ

Више зна један неук сељак него што то учен варошанин може претпоставити. Бог га учи. Мање зна један учен варошанин него што један неук сељак може претпоставити. Охолост смањује његово знање. Учи шта хоћеш и знај што можеш, али једно не смеш не знати: да је увек драгоцене добро владање него много знање. Многозналица у робијашком гуњу изазива презрење, а незналица у робијашком гуњу изазива сажалење. Кад се чује о неком ученом човеку, да је учинио неко зло дело, на свим уснама лебди исто питање: Како је тај могао знати безброј ствари, а две главне није могао научити: Бојати се Бога и чествовати људе? Учи што хоћеш и знај што можеш, али једно не смеш научити: На зло употребити своје знање. Колико је и колико пута речено: Боље и незнати него знати па злоупотребити!

ОЧИ И РАЗУМ

Цео један свет може се сместити у једно око, а три света у један разум. Два ока виде исто што и једно. И хиљаде очију

виде исто што и једно. Око је око за један свет, разум је око за три света. Око је сведок факата, разум је сведок факата, закона и истине. Када два ока виде исто што и једно око, зашто се два разума свађају око једне истине? Зато што је разум несравњено осетљивије огледало него око, те када се и најмање замагли у њему се једва више шта да огледати него у оку телесном. У замагљеном огледалу разума - замагљеном од злобе и греха - могу се огледати само факта као и у оку телесном. Но замагљен разум може превући маглom и око телесно. Тада се факта представљају кривим у оба та ока и у разуму и оку, као кривим огледалима.

КАДА СЕ ЧОВЕК МОРА СЕТИТИ БОГА?

И најгори човек мора се три пута у животу сетити Бога: - када види праведника да страда због његове кривице; - кад он сам страда због туђе кривице, и - када му дође час смрти. Три пута у животу мора се заплакати и најтврђи грешник: - када га, гоњена од људи као дивљег звера, помилује мајчина рука; - када га болесна и осамљена посети његов противник, доносећи му дарове и опроштај, и - када му на самрти свештеник каже: Не бој се, Божија милост је већа од твојих грехова! Три пута човек личи сам себи на Бога: - када му се роди син; - када схвати и усвоји Христа, и - када се помири са својим страдањем за правду.

СРЦЕ И ЈЕВАНЂЕЉЕ

Од блата је и твоје срце, од блата је и папир, на коме је исписано Јеванђеље. По једном и по другом блату писао је Дух животворни. Зато једно писмо кореспондира другом, једно ломи печате на другом, једно тумачи друго. Када свет једно сагори својом страшћу и друго је у опасности од пожара. ЛАЖ ДЕЛИ ОД БОГА Од Бога нас не двоји истина него лаж, и само лаж. Рећи, да нас истина двоји од Бога значи исто што и рећи, да нас Бог двоји од Бога. Лажне мисли и лажне речи, лажни осећаји и лажна хотења - то је сума лажи, која нас води ка небићу, илузији и богоодречењу. Са твога пута, распута, авај, нема повраћаја без великог земљотреса у животу човековом, када човек пада слеп на земљу, као Савле и када га Бог подиже из прашине и немоћи и отвара му очи за обратни пут.

Anekdote

BRAČNA PARNICA

Dođe neki čovek iz Požarevca i potuži se Knezu Milošu da ga je ostavila žena i već tri godine vodi se u Konsitoriji bračna parnica, pa niti se žena goni da dođe k njemu; niti se njemu daje pravo da se ženi drugom ženom, a njemu nema ko da gleda kuću i decu.

– Dođi u drugu sredu, reče Knez; zatim naredi da u taj dan dođe i žena onoga čoveka.

U sredu oni oboje behu u dvoru. Knez ih pusti preda se. Za njima uđe i jedan mlad čovek.

– Ko je ovo? upita Knez.

– Ja sam pravozastupnik, Vaša Svetosti! odgovori ovaj - ja zastupam ovu ženu pred sudovima.

– E, nije nego moj krasni; ženi se ti, moj sinovče, pa zastupaj svoju ženu, a ovu ostavi njenu čoveku. Hajd odlazi dok si čitav!... Advokat ode.

– A, ti snaho, što ne gledaš ovog čoveka? Zar dok je bio mlad i lep, bio dobar; a sad si našla da ga ostaviš pošto si mu nakovrljala punu kuću dece? Ovoga časa da ideš pravo kući, da gledaš onu decu i da slušaš ovoga čoveka! Nećeš li, udariću ti 25 kamdžija nasred požarevačke pijace!...

– Hoću, Gospodaru! reče žena, priđe te ga poljubi u ruku i iziđe.

– A, ti, reče Knez čoveku - pamet u glavu, pa ženu ljudski da gledaš; ja njoj zapretih, ali nemoj misliti da ću ja i tebi oprostiti ako ti staneš ženu tući i bitandžiti; ja ću to čuti i ogulicu te kao jarca. Hajde idi!

Čovek poljubi ruku i iziđe; sasta se sa ženom pred dvorom, gde ga ona čekaše i odoše zajedno kući. Bračna se parnica, kažu, nije više ponavljala...

NE VALJA MU KOMISIJA

Još pre donošenja prvog srpskog Ustava (1837) u Srbiji je otpočeo rad na izradi najvažnijih zakona. U tu svrhu je knjaz Miloš naredio „visokoučenom gospodinu” Georgiju Zahariadesu iz Zemuna da prevede s nemačkog jedan deo francuskog Građanskog zakonika.

Pošto je ovaj posao prevazilazio mogućnosti ovoga čoveka, po savetu Vuka Karadžića bi obrazovana naročita komisija u kojoj, doduše, nije bilo učenih pravnika. Tako je ova „zakonopravitelna” komisija reč „servituti” (službenosti) prevela sa „robtvo”, dok je reč „hipoteka” prevela sa „apoteka”.

Nezadovoljan radom ove komisije, knjaz Miloš u jednom pismu veli: „S početka je i kojekako, ali posle je sve gore i gore, tako ja ne znam ili su ljudi koji su te zakone pisali bili pijani ili sasvim ludi.” Krajem 1837. godine knjaz Miloš raspusti pomenutu komisiju, a u Srbiju najzad pozove Jovana Hadžića, učenog pravnika i člana novosadskog senata.

KO IH JE VUKAO ZA JEZIK

Jednom dođe Knjaz Miloš tamo gde borave osuđenici. Izveo ih napolje, poređao i pitao svakoga za šta je osuđen.

Neki nisu hteli da priznaju krivicu, već su govorili:

– Boga mi gospodaru, baš za ništa. Eto, na pravdi Boga. Ako si ti što skrivio i znaš o tome što god, to i mi.

Drugi su pak priznali sve radi čega su osuđeni, te na taj način zaslužili i došli u tamnicu. Tada Knjaz Miloš pusti sve one robijaše koji su priznali, rekavši:

– Pustite ove (pokazujući prstom na one koji su priznali), da ne kvare ove poštene (pokazujući prstom na one koji nisu priznali krivicu).

TO JE TO!

Prilikom jedne od svojih poseta Beču, knjaz Miloš bio je i gost austrijskog dvora. Uz večeru, organizovano je muzičko veče u njegovu čast, sa klasičnim repertoarom. Muzički potpuno neobrazovan, knjaz Miloš je sve vreme mudro ćutao i pažljivo slušao. Videći veliku zadubljenost Miloševu, austrijski car mu predloži da orkestar ponovo odsvira komad koji mu se najviše dopao. Kako Miloš nije znao naziv ni jednog od dela, svirali su mu redom sve kompozicije koje su te večeri bile na programu, ali uzalud - nikako da naiđe ona prava.

Umorni, muzičari jedva dočekaše pauzu da bi se naštimovali...

– To je to! - uzviknu najzad knjaz Miloš, sav ozaren, na svoje olakšanje a na zaprepašćenje svih prisutnih.

BOG IZMEĐU DVA GOROSTASA

Prilikom boravka Petra II Petrovića Njegoša u Rusiji, vladika crnogorski se sastao sa ruskim carem Nikolajem I.

Ruski car bio je iznenađen videvši vladiku u živopisnoj crnogorskoj nošnji i izvanredno visokog stasa.

– Pa Vi ste viši od ruskog cara! - reče Nikolaj.

– Ne bih rekao, vaše veličanstvo.

Na to Nikolaj zamoli Njegoša da stanu jedan pored drugoga, i tako se uveri u tačnost onoga što je rekao.

– Vidite da ste viši - reče Nikolaj.

– A ne, nikako. Samo Bog je viši od ruskog cara! - odgovori samouvereno Njegoš.

KNJAZ MILOŠ I NADRILEKARSTVO

U Srbiji se u Miloševo vreme proćuo jedan nadrilekar koji je sam na svoju ruku spravljao neke „lekarije” protiv bolova i potom ih prodavao seljacima.

Pošto je bilo i pritužbi na njegova „sočinjenja” ti su glasovi stigli do Miloša i on naredi da mu privedu nadrilekara da ga ispita. Nakon što se Miloš uverio da nadrilekar pravi neke smeše trava potpuno proizvoljno, on izreče presudu:

„Udarite mu 25 batina, a onda mu stavite na leđa te njegove trave da mu olakšaju bolove.”

Mudre misli

Ako želiš jezgro, slomi ljusku.
Bolest na kolima dolazi, a na dlaku izlazi.
Bolje džabe sedeti, nego džabe raditi.
Bolje nepravdu trpiti, nego činiti.
Čuvaj se onih koji kroz smeh ujedaju.
Ćuti ko kurva.
Dobro je lasno zaboraviti, a zlo nikada.
Dobro je teško videti, a lako se pozna.
Dobro jelo samo se nudi
Dobro mi je i boljem se nadam.
Dobro obrađena zemlja nikad nije jalova
Dobro se ne pozna dok se ne izgubi.
Dobrom konju ne treba mamuza.
Dobru čoveku sve dobro stoji.
Dogovorna je najbolja.
Dok dete ne padne, ne može naučiti da hoda
Dok je leđa, biće samara.
Dok je raje i muka, biće i hajduka.
Dok je šiba tanka, treba je ispravljati.
Dok lipa cveta, prepuna je pčela
Dok se mudri namudrovaše, ludi se naživovaše.
Dok se muke ne namuču, pameti se ne nauči
Dok svi kažu ‚E vala!‘ - osta glava ćelava.
Dok živiš, dolikuje ti da se nadaš.
Dokle prosi, zlatna usta nosi, a kad vraća, pleća obraća.
Dragom često opraštaj, sebi nikad.
Drugo doba, druge ćudi
Duboka voda je bistra, a plitka mutna.
E, da je baba deda.
Eto ti ga, đavole!
Falim te Bože!
Glava je starija od knjige.
Gospodskom smijehu i vedru nebu ne valja vjerovati,
jer se začas promijeni.
Govori kao bez vilica.
Govori u bespuće.
Hvala ti do neba!
Hvala ti ko bratu!
Hvali ga ko Ciganin konja
Hvali se ko Crnogorac.
Hvalim te Bože!
Hvaliti na sva usta.
Hvata zmije tuđim rukama.
Iver ne pada daleko od klade.
Koji se hrt silom u lov vodi, onaj zeca ne hvata
Kojoj ovci svoje runo smeta, onđe nije ni ovce ni runa.
Koliko je nizbrdica onoliko je uzbrdica.

Koliko je nizbrdica onoliko je uzbrdica.
Koliko ljudi toliko ćudi.
Kome je Bog otac, lako mu je biti svetac.
Kome svijet kroji kapu, onaj ide bez kape.
Krivac se i senke boji.
Krpež i trpež po svijeta drže
Krv nije voda.
Ne vići, ono što te je snašlo nećeš tako oterati.
Ne vjeruj prijatelju za trpezom, nego na vratima od tamnice
Nema ništa nesnosnije od bogate žene.
Nema tu ćuka, da nije vuka.
Nema većeg zla, od zle pameti.
Nema zime dok ne padne inje.
Nemirna savest je i tužilac i sudija u isto vreme.
Nemogoše pojedoš, a nekće se sve popiše.
Ne može se Bogu služiti, a đavole ne ljutiti.
Nemoj, pa se neboj.
Nepostojan kao Mart mjesec.
Ni najbolji petao ne može da izmeni vreme.
Ni vratiša ni platiša.
Niće će ga ne siju
Nije čovjeku žao na malo nego na nepravdo
Nije dopušteno sve znati.
Nije nikakva majstorija među dobrima dobar biti.
Nije svaka muka dovijeka.
Nije umrla baba od korbe, već od prazne torbe.
Nije vuk ničije sreće izio.
Nije zlato sve što sija.
Nije žita bez kukolja ni naroda bez izroda.
Nijedna muka nije dovijeka.
Ništa nije lepše od osmeha zaljubljene žene.
Ništa nije tako loše da ne može biti gore.
Nov bunar kopaj, u star ne pluj.
Novci kad odlaze imaju sto nogu, kad dolaze samo dvije.
Njegovo je svako dvožučno.
Njemu i Bog gleda kroz prste.
Njemu i jare i pare, a tebi brabonjci (izmet ovce).
Njemu i voda uzbrdo teče.
Njemu ni kesu ni iz kese.
Njima je obraz iza leđa.
Rugovka je klela: Umro joj sin da bi mogla lošu
*snahu da pusti
Svaka kamena glava, jednim udarcem čekića se razbija
Živeo i Bog te veselio!

